

[Poul Westergaard.]

sum såvel til boligformål som til egentlige erhvervsmæssige formål (f. eks. landbrug eller anden erhvervsvirksomhed), hvorved den kapitalfattige vil opnå en bedre stilling end i dag. Reformen vil desuden medføre, at den enkelte vil kunne opnå samme løn og rente for arbejde og kapitalindsats, uanset om produktionen foregår på jord af den ene eller den anden godhed (bonitets- som beliggenhedsmæssigt), idet den opkrævede lejeværdi (= jordrenten) udligner denne forskel. Reformen vil derved formentlig også kunne modvirke overdrevne koncentrationstendenser i samfundets strukturudvikling.

Reformen vil gøre det naturligt, at en række spørgsmål af f. eks. boligpolitisk, socialpolitisk, erhvervspolitisk og skattepolitisk karakter efterfølgende eller samtidig tages op til nyvurdering. Eksempelvis bør en løsning af jordproblemet kunne bane vej for en hurtigere normalisering af boligmarkedet, ligesom forudsætningerne for den eksisterende lovgivning om særlig indkomstskat (kapitalvindingsskat) i det store og hele vil forsvinde.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale det fremsatte forslag til folketingsbeslutning om en jordreform til velvillig behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Holten) (FP):

Jeg skal herved tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af fjernsyns- og radiolicenssystemet, idet jeg henviser til forslaget tekst og de ledsagende bemærkninger.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

På Danmarks kommunistiske partis vegne skal jeg herved tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om ekspropriation og efterfølgende statsdrift af forsikringsvirksomhed, idet jeg henviser til de ledsagende bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Helle Degn.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 13. november d. å. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Helle Degn.

Formanden:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Poul Dam) (SF):

I anledning af, at tinget har vedtaget at meddele 2 medlemmer orlov fra og med i dag på grund af udsendelse i offentligt hverv som delegerede til FN's generalforsamling og ligeledes har vedtaget at indkalde de pågældendes stedfortrædere, skal jeg gøre indstilling om godkendelse af disse.

Hr. *Stinus*, der søgte om orlov i skrivelse af 31. f. m., er valgt i Storstrøms amtskreds.

Første stedfortræder for det radikale venstre i denne amtskreds er overassistent *Niels Henrik Gydemark*, Maribo, som i skrivelse af 3. d. m. har meddelt, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget i anledning af hr. *Stinus'* orlov.

Fru *Helle Degn*, der har søgt om orlov i skrivelse af 6. d. m., er valgt i Københavns amtskreds.

Første stedfortræder for socialdemokratiet i denne amtskreds er fhv. minister *Niels Mathiasen*, som den 11. d. m. telegrafisk har meddelt, at han er forhindret på grund af bortrejse. Der er derefter rettet henvendelse til 2. stedfortræder, forbundssekretær *Hans Jørgen Jensen*, Nærum, som i skrivelse af gårs dato har meddelt, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem i anledning af fru *Helle Degns* orlov.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde

[Poul Dam.]

i dag behandlet de to sager, og jeg kan her-
efter på et enigt udvalgs vegne afgive føl-
gende:

Indstilling.

1) Overassistent Niels Henrik Gydemark
godkendes som midlertidigt medlem af fol-
ketinget fra og med den 13. november 1974,
og

2) Forbundssekretær Hans Jørgen Jensen
godkendes som midlertidigt medlem af fol-
ketinget fra og med den 13. november 1974.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling
vedtoges enstemmigt med 105 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Holten* (FP) til ministeren for offentlige
arbejder:

„Hvilke skridt vil ministeren tage til
at sikre, at cirkulære om vedligeholdelse
af rabatter, skråninger, grøfter m. v. langs
offentlige veje af 29. marts 1974 overhol-
des?“

(Spm. nr. 65).

Holten (FP):

Når jeg har spurgt ministeren om over-
holdelse af dette cirkulære, hvis indhold jeg
er fuldstændig enig i, er det, fordi jeg har
det indtryk, at mange vejbestyrelser over-
træder cirkulæret groft ved at køre og kappe
hovedet af fasanhøns og blomster til ingen
verdens nytte, men til skade for vores dyre-
liv.

*Ministeren for offentlige arbejder (Dams-
gaard):*

Ved det cirkulære fra ministeriet for of-
fentlige arbejder, som det ærede medlem
hr. *Holten* henviser til i sit spørgsmål, blev
det indskærpet over for vejmyndighederne,
at rabatter og grøfter langs de offentlige
veje normalt kun skulle slås om efteråret
og ikke, som vejbestyrelserne havde ladet
det gøre, to eller flere gange om året.

Med hensyn til hovedlandeveje, som jo

bestyres af staten, var der tale om et ud-
trykkeligt pålæg. Med hensyn til landeveje
og kommuneveje blev det henstillet til vej-
bestyrelserne ikke at lade rabatterne slå i
større omfang, end det var fastsat for hoved-
landevejene.

Cirkulæret blev udsendt i marts i år, men
alligevel har vi i ministeriet modtaget klager
fra bl. a. friluftsrådet over, at vejbestyrelser
har ladet rabatter og grøfter slå i sommerens
løb, også langs hovedlandevejene.

Ministeriet har undersøgt spørgsmålet, og
det har herved vist sig, at nogle vejbesty-
relser har ment, at det af færdselsmæssige
grunde var nødvendigt at slå især vejrabat-
ter om sommeren. Der tænkes her særlig på
hensynet til vejafmærkninger og færdsels-
tavler, vejvisertavler, kantpæle m. v. Det
har også været nævnt som begrundelse, at
rabatter skal kunne bruges som en slags
nødspor.

Det kan godt være, at der er nogle pro-
blemer her, som vi må se nærmere på, men
jeg mener stadig både af økonomiske og af
miljømæssige grunde, at slåning af rabatter
og grøfter bør begrænses til det absolut nød-
vendige. Ministeriet vil derfor nu i vinterens
løb overveje, hvad der kan gøres herfor,
uden at det går ud over færdselssikkerheden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Burgdorf* (KF) til ministeren for offent-
lige arbejder:

„Vil ministeren tage initiativ til, at
arbejdet på det manglende havdige mel-
lem Bådsbøl og Koldby i Sønderjylland
nu bliver sat i gang?“

(Spm. nr. 74).

Skriftlig begrundelse.

I mange år har der været ønske om at få
retableret havdiget på den 5 km lange stræk-
ning mellem Bådsbøl og Koldby nær Bal-
lum i Sønderjylland.

På denne strækning var der tidligere et
sommerdige, men bl. a. ændrede strømfor-
hold har nedbrudt diget, så vandet ved
stormflod nu trænger over landevejen mod
Højer og ind i Ballum by.

Materialerne, som skal bruges til diget, er
ikke kostbare. Det er sand og jord, diget

[Burgdorf.]

mangler, og ikke mindst på baggrund af beskæftigelsessituationen mener jeg, at diget må sættes i stand nu.

Burgdorf (KF):

Da det sønderjyske havdige i sin tid blev etableret fra grænsen og op omkring Esbjerg, blev der et slip på omkring 5 km på Ballumegnen, som man mente kunne klare sig med et sommerdige. Det har nu imidlertid vist sig, at det ikke kan klare det. Sommerdiget er væk, og havet går til tider ind over marker og helt op i byen.

Jeg vil spørge ministeren, om ikke det var muligt, at man nu med den arbejdsløshed, man har, kunne etablere et arbejde sat i gang her: det koster jo ikke meget i materialer, men derimod i arbejdskraft.

Jeg vil gerne udvide spørgsmålet til også at dække andre kystsikringer i vort land. Jeg mener principielt, at her var der mulighed for at sætte en hel del arbejde i gang ud fra den betragtning, at det er bedre at give 100 pct. for et stykke arbejde end 90 pct. for arbejdsløshed.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Det er rigtigt, som det anføres i begrundelsen til spørgsmålet af det ærede medlem hr. Burgdorf, at der i mange år har været tale om at anlægge et dige på strækningen mellem Ballum, Bådsbøl og Koldby, der er en ca. 5 km lang strækning. Imidlertid har staten ikke ment, det var en opgave, som staten skulle tage op til løsning på anden måde end ved at yde råd og vejledning.

Efter forskellige drøftelser anmodede Tønder amt i 1968 ministeriet for offentlige arbejder om at lade udarbejde et forslag til sikring af de bagved liggende arealer. Alternative forslag blev fremlagt i 1969 til en udgift i dagældende priser på henholdsvis 450.000 kr. og 180.000 kr. Ministeriet sendte herefter den 23. juni 1969 forslagene til amtsrådet og meddelte, at statstilskud ikke kunne ydes.

Efter dette må et eventuelt videre initiativ komme fra lokal side. Men jeg vil gerne tilføje, at jeg er af den opfattelse, at der er tale om et anlæg, som der fremdeles ikke

er tilstrækkelig grund for staten til at deltage i finansieringen af.

Nu føjede hr. Burgdorf til sit spørgsmål, at det var så galt, at vandet var ved at gå op i Ballum by. Det har vi undersøgt, og herom foreligger der intet for ministeriet, og det har ikke kunnet bekræftes, at en antagelse om, at vandet ligefrem gik op i Ballum by, er rigtig; det synes jeg jeg vil føje til.

Burgdorf (KF):

Det sidste, ministeren sagde om, at vandet ikke går op i byen, skal jeg da ikke gå imod, for jeg har kun udtalelsen fra beboerne dér på egnen. Men jeg synes, det var et meget henholdende svar, og jeg synes, at netop i den situation, vi står i, som er ekstraordinær, kan dette ikke være et lodsejeranliggende eller kommunalt anliggende. Jeg mener, at staten skal gå ind her og virkelig sætte arbejdet i gang for at afhjælpe de ulemper, der er, som ellers ikke kan retableres, og derved også bøde en del på arbejdsløsheden. Jeg ved godt, at det kun kan blive småtterier, men alligevel.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Jeg vil gerne gøre to bemærkninger til det sidste, hr. Burgdorf sagde. For det første den, at den pågældende strækning, dette dige på 5 km, jo intet har at gøre med de strækninger, som det såkaldte stormflodsudvalg arbejder med. Fra dette udvalg, der arbejder med strækninger foran Ribe og ved Højer, har vi jo fået en betænkning, og det vil senere komme frem; det er noget ganske andet. Jeg kan ikke være enig i, at det ikke er noget, de lokale instanser, kommunerne, tager sig af — det, som hr. Burgdorf spørger om, er netop et typisk eksempel på det — og det er jo også kommunerne, der har fået de penge, der er stillet til rådighed netop til beskæftigelsesarbejder.

Jeg kan endvidere oplyse, at Bredebro kommunalbestyrelse, hvor det hører hjemme, så vidt det i hvert fald er oplyst i bladene — det er dér, jeg har det fra — har afslået at anbefale anlægget udført som beskæftigelsesarbejde over for arbejdsformidlingen; det er måske netop derfor, det kommer her. Men jeg mener virkelig, det er et arbejde, der må være af kommunal art at tage sig på.

Burgdorf (KF):

Jeg mener i modsætning til ministeren, at det må være et statsanliggende, som jeg har påpeget adskillige gange. Netop i den situation, vi er i, kunne den slags arbejde udmærket udføres. Jeg vil gerne have et ganske konkret svar fra ministeren. Er det et ja eller et nej?

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Man skal jo aldrig være så kategorisk, men jeg har prøvet på at argumentere for, at det er et arbejde, som kommune og amt først og fremmest burde tage sig af. Noget helt andet gælder, når vi kommer til stormflodsområderne; så er det naturligt, at staten skal være med i det. Men indtil videre er jeg af den opfattelse, at det må kommunerne klare. Sig det til dem dernede!

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Brusvang (CD) til indenrigsministeren:

„Hvilken mulighed for indsigt og kontrol har ministeren med prisudviklingen, for så vidt angår læge- og tandlægebehandling, herunder specialistbehandling, og finder ministeren, at denne indsigt og kontrol er tilstrækkelig, når der henses til størrelsen af de honorarer, der rent faktisk udskrives af læger og tandlæger, herunder specialister?“ (Spm. nr. 60).

Skriftlig begrundelse.

Det er formentlig almindeligt accepteret af befolkningen, at læger og tandlæger har en lang og dyr (dog i ikke uvæsentlig grad statsfinansieret) uddannelse bag sig, og at de nødvendigvis må anskaffe dyre instrumenter m. v. Alligevel føler patienterne ofte, at der — selv under hensyntagen hertil — ikke altid er noget rimeligt forhold mellem honorarets størrelse og indsatsen; dette gælder ikke mindst ved kortvarige, måske endog ret enkle behandlinger og undersøgel-

ser. Der opstår derfor — måske til dels med urette — mistanke om, at der f. eks. i forbindelse med lægevagtsordninger el. lign. opnås indtægter af en sådan størrelse, at det ikke er samfundsmæssigt rimeligt.

Af betydning for bedømmelsen af disse forhold vil det naturligvis være konkret at vide, hvorvidt indkomstudviklingen for læger og tandlæger, herunder specialister, i de senere år har fulgt den almindelige indkomstudvikling her i landet eller ligger langt over denne.

Det spiller sikkert også en stor rolle for patienterne, at de normalt ikke på forhånd har nogen praktisk mulighed for at vide, hvad en lægetilkaldelse vil koste. Taksterne er ikke almindeligt kendt og varierer tilsyneladende stærkt efter lokale forhold. Mere information kunne være ønskelig.

Specielt vedrørende tandregulering bemærkes, at udgifterne hertil er meget høje, ofte flere tusinde kroner. Disse udgifter rammer de enkelte familier helt tilfældigt, og refusionsreglerne er vidt forskellige fra kommune til kommune.

Som konkret eksempel for lægers vedkommende henvises til udstedelse af en regning på 452,50 kr. til regnskabschef Juul Thomsen, Helsingør, for et kortvarigt lægebesøg en søndag nat, jfr. Frederiksborg Amts Avis for mandag den 28. oktober 1974.

Brusvang (CD):

Når jeg har bragt spørgsmålet om honorarer til læger og tandlæger og speciallæger op her i folketinget, er formålet naturligvis at få klarlagt, hvilken indsigt og hvilken kontrol det offentlige har på dette område, og herunder om vedkommende ansvarlige minister føler, at dette indseende og denne kontrol er tilstrækkelig.

Der er derimod ikke tale om fra min side, at jeg på nogen måde vil forsøge at grave grøfter; der er ikke tale om at lægge hverken lægestanden eller tandlægestanden for had. Det er min egen opfattelse, at der ikke generelt er tale om urimelige honorarer, men at

[Brusvang.]

der måske nok er nogle læger, nogle tandlæger og nogle specialister, som skriver større honorarer, end rimeligt er.

Endvidere føler jeg, at problemstillingen er den, at mange mennesker ikke har mulighed for, når de rekvirerer lægebistand, f. eks. når de skal rekvirere lægebistand om aftenen, på forhånd at vide noget som helst om, hvad det kommer til at koste. Der kan blive skrevet for et kortvarigt lægebesøg en regning på en hundredekroneseddel, eller der kan blive skrevet en regning, som vi har set omtalt i dagspressen, og hvortil jeg har henvist, på over 400 kr. for et meget kortvarigt besøg. Denne manglende information om, hvad det egentlig koster, tror jeg også er noget man skulle se på.

Men det, vi altså gerne til syvende og sidst vil frem til, er at få et klart statistisk materiale, som viser, om indkomstudviklingen for disse grupper ligger over indkomstudviklingen for andre grupper i samfundet, således at en sådan vurdering kunne give anledning til overvejelser.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

For at besvare spørgsmålet om kontrollen med priser på læge- og tandlægebehandling er det nødvendigt at skelne mellem de ydelser, der gives til henholdsvis gruppe 1 og gruppe 2.

For gruppe 1 gælder det, at det er sygesikrings forhandlingsudvalg, der på det offentliges vegne indgår overenskomster med lægernes og tandlægernes organisationer om vilkårene for ydelser, der omfattes af den offentlige sygesikring. Gruppe 1-sikrede får som bekendt fri lægehjælp derved, at lægerne honoreres fuldt ud af sygesikringen, og gennem socialministeriets godkendelse af overenskomsterne sikres der efter min opfattelse den fornødne indsigt og kontrol med prisudviklingen på dette område, herunder også med dyrtids- og real-lønsreguleringen.

Til gruppe 2-sikrede giver sygesikringen et tilskud af samme størrelse som det beløb, sygesikringen skulle have betalt for gruppe 1-sikrede. Imidlertid er honorarfastsættelsen for gruppe 2-sikrede i princippet fri, således at den enkelte læge eller tandlæge selv bestemmer, hvad han vil forlange i honorar for sin ydelse. Jeg skal imidlertid oplyse, at

der i lov om priser og avancer er hjemmel til at fastsætte maksimalpriser for bl. a. lægehonorarer, men at der hidtil ikke er fundet anledning til at anvende denne bestemmelse.

Til yderligere belysning af problematikken skal jeg oplyse, at amtsrådsforeningen har iværksat en undersøgelse i to amter med henblik på at belyse, hvilke beløb gruppe 2-sikrede betaler for lægeydelser, hvortil der ydes tilskud fra den offentlige sygesikring.

De helt foreløbige resultater af undersøgelsen synes at vise, at i Københavns amtskommune betaler gruppe 2-sikrede i gennemsnit godt 60 pct. mere for de hyppigste ydelser vedrørende almen lægehjælp, end de får refunderet af sygesikringen. Den tilsvarende overpris i Viborg amtskommune er noget mindre, således ca. 44 pct. for konsultation på hverdage.

I den konkrete sag, som har foranlediget spørgsmålet, er der opkrævet et honorar, der, når bortses fra kørselsudgifter, er ca. 25 pct. højere, end sygesikringens udgift ville have været for et tilsvarende lægebesøg hos en gruppe 1-sikret.

Når hr. Brusvang efterlyser information omkring dette emne, skal jeg oplyse, at amtsrådsforeningen har udarbejdet en pjece om den offentlige sygesikrings ydelser, som kan fås hos kommunerne, og for gruppe 2-sikrede gives der heri oplysning om tilskuddets størrelse.

Da honorarfastsættelsen imidlertid som tidligere nævnt er fri, kan man dog ikke på forhånd konkret aflæse den del af ydelsen, som patienten selv må afholde.

Endelig vil jeg pege på, at regeringens forslag til ændring af sygesikringsloven vil give alle uanset indtægtsforhold mulighed for at vælge at sikre sig i gruppe 1 og dermed sikre sig ret til gratis lægehjælp.

Brusvang (CD):

Jeg takker ministeren for svaret, og jeg finder da svaret fuldt adækvat i forhold til det underliggende retsforhold og sagsforhold. Men selv om jeg synes, at det, der blev oplyst om gruppe 1, lød tilfredsstillende, så må jeg sige med hensyn til de oplysninger, der blev givet om forholdene for gruppe 2, at jeg ikke føler, vi har en tilfredsstillende ordning for dem. Ministeren har jo også i sit svar ved oplysning om de

[Brusvang.]

undersøgelser, der er foretaget i de to amter, fremhævet, at der er tale om ganske kraftigt højere honorarer, for så vidt angår gruppe 2. Det er jo ikke bare et spørgsmål om, hvor meget man får refunderet. Selvfølgelig er det meget væsentligt at vide for den enkelte, at så og så meget kan man i henhold til de og de brochurer se er refusionen, men nok så væsentligt er det vel for mange, hvad den pågældende selv skal betale, og det er der netop ikke nogen mulighed for at få oplyst. Så på dette punkt synes jeg altså at der i høj grad tiltrænges et eller andet initiativ til en afklaring.

Derfor vil jeg som konklusion gentage dette: føler ministeren ikke, at der, for så vidt angår forholdene for gruppe 2, var anledning til en overvejelse af en eller anden form for initiativ, bl. a., som ministeren jo selv var inde på, at der er en lov-hjemmel, som ministeren i givet fald kan gøre brug af?

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Jeg finder ikke, at jeg bør tage anledning til at overgive sagen til bedømmelse i monopohtilsynet; jeg tror, at hvis der var et rimeligt og stort behov for det, ville det blive rejst fra anden side. I øvrigt sker der jo det, at hvis vort lovforslag bliver gennemført, bliver patienterne i stand til at vælge den anden ordning. Det kan de ikke frit i dag, for det er bestemt af indkomsten, men i fremtiden, når det bliver helt frit, kan man, hvis man ønsker det, blive fri for at betale den store pris.

Så må jeg i øvrigt til slut gøre opmærksom på, at selv om der ikke er overenskomst for gruppe 2-sikrede, er de jo alligevel en faktor i overenskomstforhandlingerne, når der træffes aftaler om gruppe 1.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hans Bjerregaard* (FP) til indenrigsministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til, at der foretages en lovændring, således at de personer, der vitterlig nægter militærtjeneste på grund af religiøs overbevisning, fritages for straf?“

(Spm. nr. 67).

Skriftlig begrundelse.

En sådan lovændring må anses for nødvendig for at overholde grundlovens § 71, stk. 1.

I øjeblikket sidder ca. 25 unge mænd, der er medlemmer af Jehovas Vidner, i fængsel, fordi deres religiøse overbevisning forbyder dem at aftjene værnepligt.

En lov, hvorefter sådanne medlemmer kan fritages for værnepligt, findes allerede i bl. a. Sverige og Holland.

Hans Bjerregaard (FP):

I øjeblikket sidder ca. 25 unge mænd, der er medlemmer af Jehovas Vidner, i fængsel, fordi deres religiøse overbevisning forbyder dem at aftjene værnepligt. Det er på årsbasis ca. 200, altså 200 unge mennesker, som vi sender i fængsel, fordi deres religion ikke tillader dem at udføre tvungen tjeneste.

Hvis nu de mennesker som andre, der ikke ønsker at forrette tjeneste ved forsvaret eller som civil værnepligtig, havde fået en lægeerklæring om, at de ville tage varig skade på sjæl og legeme derved, ville de være blevet kasseret, men da de efterlever Bibelens ord om ikke at bære falsk vidnesbyrd, bliver de først idømt hæftestraf og derefter op til 8 måneders fængsel — dog en mindre straf, hvis det var en mindre tjeneste, de var blevet udtaget til.

Disse unge mennesker, som måske er nogle af landets mest lovlidige borgere, bliver fængslet, fordi de er ærlige. Der findes allerede i Sverige og i Holland love, som fritager Jehovas Vidner for militærtjeneste; jeg vil spørge den højtærede indenrigsminister, om ministeren vil tage initiativ til, at der foretages en sådan lovændring her i Danmark.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Hr. Hans Bjerregaard henviser i sin begrundelse for spørgsmålet til forholdene i Sverige og Holland. Det er jo kendt, at man i Sverige som et forsøg har indført en ordning, hvorefter det kan besluttes, at en værnepligtig ikke skal indkaldes til aftjening af værnepligten, såfremt det på grund af hans tilhørsforhold til et bestemt religiøst samfund må antages, at han ikke vil udføre nogen form for værnepligtstjeneste.

Uanset at denne ordning, efter de oplysninger der foreligger for mig, endnu ikke har

[Indenrigsministeren.]

medført endelige fritagelser, har vi dog overvejet, om der burde tilvejebringes hjemmel for en tilsvarende ordning her i landet. Når vi imidlertid er vejet tilbage herfor, skyldes det ikke mindst vanskelighederne med at finde en alment acceptabel begrundelse for, at en bestemt gruppe skal have særbehandling med hensyn til værnepligtsbyrden. Samtidig kan det vel heller ikke udelukkes, at en sådan ordning kan anspore andre grupper til at søge at undgå værnepligtstjenesten.

I forbindelse med behandlingen i fjor af et forslag til lov om ændring af civilværnepligtsloven lovede min forgænger imidlertid forsvarsudvalget at optage forhandling med justitsministeriet om, hvorvidt der i forbindelse med en revision af straffebestemmelserne i civilforsvarsloven og civilværnepligtsloven vil kunne åbnes mulighed for en ændring af den nuværende ordning, hvorefter der er hjemlet en lovbestemt mindstestraf for andengangsnagtelse af at udføre værnepligtstjenesten.

Justitsministeriet bemærkede hertil, at uanset at den tilbageværende del af den pligtige tjenestetid må være en væsentlig faktor ved strafudmålingen, er det uheldigt, at de gældende straffebestemmelser fastlægger strafudmålingen på en sådan måde, at retten ikke kan tage hensyn til de i øvrigt foreliggende forhold, som kan have betydning for strafudmålingen. I overensstemmelse med justitsministeriets indstilling har indenrigsministeriet derfor udarbejdet lovforslag om ændringer af de to loves straffebestemmelser, og i lovforslagene, som jeg snarest agter at fremsætte, vil der blive stillet forslag om ophævelse af bestemmelser om mindstestraf i visse tilfælde.

Hans Bjerregaard (FP):

Jeg vil da gerne takke indenrigsministeren for, at der er tanker i gang om at lempe de gældende regler, men jeg kan da sige, at de betænkeligheder, som indenrigsministeren har med hensyn til, at nogle vil misbruge dem, har man i hvert fald ikke haft i Sverige. Jeg tænker her på det svenske lovforslag nr. 414 fra 1966, som netop indeholder nogle ændringer af Jehovas Vidners værnepligtsforhold, og dér har kontorchefen i våbenfrihedsnævnet, som det hedder derovre,

udtalt, at den frygtede tilstrømning til Jehovas Vidner på grund af den nye ordning ikke har vist sig. Jeg kan sige, at i Sverige er tallet fra 1966, da ordningen blev indført, og frem til 1971 — det er de sidste tal, jeg har — steget fra 110 i 1966 til 221 i 1971, til trods for at Jehovas Vidner i Sverige har et medlemstal på ca. 27.000, hvor der i Danmark findes en tilhængerskare på ca. 14.400. Jeg kan yderligere oplyse, at der ved en lov i Holland af 25. oktober 1973 er givet fuldstændig frihed for værnepligt for medlemmer af Jehovas Vidner.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Egon Jensen* (S) til indenrigsministeren:

„Agter ministeren at tage initiativet til, at frakendelsen af valgbarhed til kommunale råd gøres tidsbestemt?“
(Spm. nr. 78).

Skriftlig begrundelse.

I henhold til valgloven skal kommunalbestyrelsesmedlemmers valgbarhed prøves, såfremt de har begået en strafbar handling eller er straffet. Valgbarhedsnævnet afgør derefter, om et medlem skal træde ud af kommunalbestyrelsen. Dette er helt i orden. Når et sådant medlem i næste valgperiode vælges til en kommunalbestyrelse, tages sagen måske op igen, og medlemmet erklæres igen ikke valgbar. Dette minder om en tidsubestemt straf, og der må være en grænse for, hvor længe man kan udelukkes.

Alle bestræbelser går i øvrigt ellers ud på, at man ikke kan forfølges mere af det offentlige, når man har taget sin straf.

Udelukkelsen må gælde en periode eller i særlige tilfælde et længere tidsrum. Dette må gøres klart over for vedkommende, så det er klart, hvornår man kan vælges igen.

Egon Jensen (S):

Jeg vil gerne understrege, at det med dette spørgsmål ikke er min hensigt på nogen måde at holde hånden over lovovertrædere i kommunale råd, men udelukkende at præcisere og procedere for, at det må være således at disse medlemmer, som udelukkes fra kommunale råd, ved, hvor lang tid udelukkelsen varer, således at de i hvert fald

[Egon Jensen.]

ikke opstiller til valg én gang til, og så bagefter bliver erklæret ikke valgbar.

Der må også være rimelighed på dette område.

Indenrigsministeren (*Jacob Sørensen*):

Som bekendt har valgbarhedsnævnet til opgave at afgøre, om en straf, som et kommunalbestyrelsesmedlem er blevet idømt, kan siges i almindeligt omdømme at gøre han uværdig til at være medlem af det kommunale råd.

Valgbarhedsnævnets afgørelser gælder principielt kun for den valgperiode, hvori de træffes, og de er ikke til hinder for, at en person, der er fundet uværdig til at være medlem af en kommunalbestyrelse, opstilles på ny som kandidat ved et kommunevalg. Bliver han genvalgt, og er der ingen af de medindvalgte, der gør indsigelse mod hans valgbarhed, er hans medlemskab af rådet godkendt, for valgbarhedsnævnet har ingen kompetence til af egen drift at tage sagen op til fornyet bedømmelse, og der er altså dermed ikke tale om nogen egentlig forfølgelse fra det offentliges side.

Gøres der derimod indsigelse fra et af de andre af de nyvalgte kommunalbestyrelsesmedlemmer, skal dette indberettes til nævnet, der herefter må tage stilling til, om det forhold, der tidligere har betaget ham valgbarheden, fortsat er så graverende, at han på ny må kendes uværdig.

Det føles måske nok lidt hårdt, at en kandidat, der er blevet genvalgt til et offentligt råd, måske med endog mange personlige stemmer, kan risikere, at hans valgbarhed på ny kan blive forelagt for valgbarhedsnævnet, men man må dog ikke glemme, at hans sag kun rejses efter indsigelse fra en af de folkevalgte, og det er måske heller ikke helt givet, at alle vælgere har kendt til det forhold, der tidligere har medført hans uværdighed.

Det ville vel være ønskeligt for den enkelte, om han på forhånd vidste, hvor længe hans valgbarhed var fortabt, men man må betænke, at den afgørelse, der træffes af nævnet, i hver enkelt tilfælde sker efter en konkret vurdering af samtlige foreliggende omstændigheder, herunder naturligvis hvor lang tid, der er forløbet, siden det strafbare forhold blev begået. Også dette moment må

være skønsmæssigt, så længe der ikke er fastsat regler for, hvor gammelt et strafbart forhold af den ene eller den anden art skal være, for at netop dette forhold og denne straf nu ikke længere gør vedkommende uværdig i almindeligt omdømme.

Man må vel tænke på, at dette moment kun er ét blandt mange, og begyndte man at fastsætte nøjagtige regler herfor, måtte man vel også fastsætte regler for andre momenter, der måtte spille ind. Det er således ikke en sag, der er så helt ligetil, men jeg erkender, at der er et stort problem, og jeg vil til slut erklære mig enig i, at vi må overveje sagen nærmere, hvilket jeg vil gøre.

Egon Jensen (S):

Jeg er både tilfreds og utilfreds med ministerens svar.

Ministeren sagde, at han ville overveje, men der lå ikke deri, at han ville overveje positivt. Det er simpelt hen de tilfældige principper, der kommer til at gælde her. Hvis en kommunalbestyrelse er ret emsig og siger, at den sag, der angår et kommunalbestyrelsesmedlem, som er blevet udelukket i én periode, må prøves én gang til, så bliver den prøvet, og så bliver han udelukket én gang til. Men hvis kommunalbestyrelsen siger: det er et rart menneske, vi vil ikke rejse den sag én gang til, så får han lov til at sidde. Det må simpelt hen være sådan, at man siger, at et eller andet antal år må vedkommende udelukkes. Det kan ikke være rimeligt, at det beror på tilfældigheder, om vedkommende skal udelukkes eller ikke, f. eks. hvis en kommunalbestyrelse er flink eller gode venner med den enkelte. Det kan heller ikke være rigtigt over for vælgerne, at man bare stiller sig op og måske bliver valgt, og hvis kommunalbestyrelsen så ikke gør anskrig, får han lov at sidde, men hvis kommunalbestyrelsen gør anskrig, bliver han bare smidt ud igen. Der må også være et hensyn at tage til disse mennesker.

Jeg er enig med ministeren i, at man må bedømme det strafbare forhold. Det har jeg overhovedet ikke taget stilling til, men det er dog ikke ligefrem en tidsbestemt straf, der her skal idømmes, der må også her være mulighed for at tidsbestemme.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lindholt* (FP) til landbrugsministeren:

„Vil ministeren drage omsorg for, at statens biavlsforsøgs forsøgsvirksomhed nedlægges, og at bisygdomsbekæmpelsen henlægges under landbohøjskolen?“

(Spn. nr. 62).

Skriftlig begrundelse.

I de sidste 14 år er der ikke tilgået danske biavlere rapporter om eventuelle forsøgsresultater bortset fra en rapport om malusarter.

Foreningen af Danske Erhvervsbiavlere har sidst ved skrivelse af 29/5 1974 anmodet landbrugsministeriet om at få de seneste forsøgsresultater, men er uden positivt svar på denne sidste henvendelse.

Endvidere har samme forening ved skrivelse af 17/1 1972 anmodet ministeriet om en funktionsvurdering af statens biavlsforsøg, hvilket ministeriet ved skrivelse af 21/7 1972 ikke har ønsket at medvirke til.

Der henvises yderligere til orientering til en redegørelse om en fremtidig bisygdomsbekæmpelse af Niels Locher samt til en redegørelse fra Foreningen af Danske Erhvervsbiavlere.

Lindholt (FP):

Jeg er næsten ked af igen at måtte ulejlige landbrugsministeren med spørgsmål om bier og honning, men det lader til, at det er de søde sager, der kan give anledning til de mest sure opstået her i landet.

Baggrunden for spørgsmålet er naturligvis den, at fremskridtspartiet ønsker, at disse former for erhvervsstøtte bringes til ophør. Normalt er det jo sådan, at erhvervene modtager støtte for bedre at kunne konkurrere osv., men i dette tilfælde er det mærkelige ved det, at Danmarks erhvervsbiavlerforening ikke er særlig begejstret for den støtte, de får, eller jeg skulle rettere sige den støtte, som de ikke får. Forholdet er det, at erhvervsbiavlerforeningen gentagne gange har rykket landbrugsministeriet for at få nogle resultater om de forsøg, der skulle være udført, men de har hidtil intet fået. Det sidste, der er sket, er, at man ikke mener, at oplysningerne kan gives til det erhverv, som netop har brug for dem, og man henviser til loven om offentlighed. Så forstår jeg i hvert fald intet af det hele, for det må da være

meningen, at det var forsøg, der skulle udføres til gavn for disse erhverv.

Men det, der vistnok er baggrunden, er den, at landbrugsministeriet støtter sig mere på en anden forening, nemlig Biavlerforeningen, som er en mere hobbybetonet forening i sammenligning med den anden. Denne biavlerforening er godt repræsenteret inden for de nævn og råd, der har med bisagen at gøre, så derfor er der måske en naturlig forklaring her.

Vi mener derfor, at man lige så godt kan standse disse forsøg og sørge for, at sygdomsbekæmpelsen overføres til landbohøjskolen, hvor man i forvejen må have forskere inden for dette område. Det må være det rigtige, at vore forskere nu stilles i erhvervets tjeneste.

Landbrugsministeren (Koføed):

Til det stillede spørgsmål kan jeg straks svare benægtende. Jeg agter ikke at flytte statens biavlsforsøg over til landbohøjskolen.

Begrundelsen er ganske enkelt den, at landbohøjskolens fornemste opgave er undervisningen, medens planteudvalgets arbejde og dermed biavlsforsøgene er direkte led i planteproduktionen.

Jeg vil gerne gøre spørgeren opmærksom på, at bierne i planteproduktionen spiller en overordentlig stor rolle, og derfor mener jeg, at det ligger rigtigst dér, hvor det ligger.

Jeg vil godt yderligere gøre opmærksom på, at man har beregnet, at biavlsforsøgene og biavl i Danmark har en produktionsværdi af ca. 300 mill. kr. i form af bestøvning af kløverarter o. lign. Men jeg vil også knytte den bemærkning til, når spørgeren anfører, at erhvervsbiavlerforeningen er utilfreds med forholdene, at Danmarks Biavlerforening repræsenterer hovedparten af de danske biavlere, i hvert fald omkring 7.500, medens den anden repræsenterer vel et sted mellem 50 og 100.

Jeg kan altså gentage, at jeg svarer benægtende på dette spørgsmål.

Lindholt (FP):

Det er jo mærkeligt, når man har en erhvervsbiavlerforening, at det så ikke er den, man støtter, men hobbyforeningen. Erhvervsbiavlerne betaler skat og moms og

[Lindholt.]

fører regnskaber osv. Hvorfor i alverden er det ikke de folk, man lytter til i stedet for til de øvrige biavlere her i landet?

Jeg er da helt enig i, at det er en udmærket idé overhovedet at have en honningproduktion og at gøre noget ved den, men det skal bare ikke ske på den måde, som det sker i øjeblikket. I virkeligheden har man ingen udbytte af de forsøg, der foretages, hvis der overhovedet foretages nogen forsøg. Det kan vi jo ikke få svar på, det kan erhvervsbiavlerforeningen ikke få noget som helst at vide om af landbrugsministeriet.

Jeg beklager landbrugsministerens afvisende holdning.

Landbrugsministeren (Kofod):

Lad mig lige gøre opmærksom på, at de forsøgsresultater, der kommer, bl. a. bliver publiceret gennem de tidsskrifter, der findes, bl. a. gennem Tidsskrift for Biavl. Også i forskellige planteavlseretninger er de med, så det er ikke rigtigt, at man ikke har mulighed for at følge med i, hvad der foregår.

Jeg synes, det var en lidt kraftig bemærkning, at det kun er dem, der er medlemmer af erhvervsbiavlerforeningen, der betaler skat; den påstand tror jeg kræver meget nøjere dokumentation.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Patursson (Færø.) til udenrigsministeren:

„Har ministeren gjort nogen indsigelse mod, at den britiske regering har hævdet britisk højheds- og udnyttelsesret over et havområde på ca. 150.000 km² omkring Rock All, og hvad vil ministeren yderligere foretage sig i denne sag og hvornår?“

(Spm. nr. 66).

Patursson (Færø.):

Anledningen til mit spørgsmål er, som jeg senere vil påvise, at den britiske hævde af højheds- og udnyttelsesret over det omtalte havområde berører vitale færøske interesser.

Så vidt jeg har fået oplyst, er dette britiske skridt taget i henhold til sokkelkonventionen af 1958, hvis artikel 1 lyder:

„I nærværende artikler betyder udtrykket „den kontinentale sokkel“ (a) havbunden og undergrunden i de undersøiske områder, som grænser op til kysten, men ligger uden for det ydre territorialfarvand indtil en dybde af 200 m eller uden for denne grænse, så langt havdybden tillader udnyttelse af de pågældende områders naturforekomster; (b) havbunden og undergrunden af tilsvarende undersøiske områder omkring øer.“

Denne artikel må formentlig forstås således, at det pågældende område bør være en naturlig forlængelse af de områder, der grænser op til vedkommende lands kyster. Imidlertid er der i dette tilfælde ikke tale om en sådan naturlig forlængelse. Tværtimod er den britiske kontinentalsokkel og det pågældende havområde adskilt af et havdyb på 2.000-3.000 m.

Jeg vil derfor stille udenrigsministeren det supplerende spørgsmål: mener den danske regering, at det britiske skridt har hjemmel i 1958-konventionen?

Som bekendt var hele spørgsmålet om retsordenen på havet til behandling på Caracas-konferencen. Den herskende opfattelse var, at 1958-konventionen var forældet og trængte til en revision.

Også den britiske regering var af denne opfattelse. Behandlingen blev imidlertid ikke tilendebragt, men vil fortsætte på et kommende møde. Finder udenrigsministeren det da ikke ejendommeligt, at den britiske regering mellem to møder foretager skridt i henhold til en konvention, der af den selv betragtes som forældet, og som kan ventes revideret og ændret i den nærmeste fremtid?

Så vidt jeg har fået oplyst, findes der ikke noget fortilfælde, hvor man er gået så langt i fortolkningen af 1958-konventionen. Færøernes interesse i denne sag er, at øerne geologisk ligger på samme højde som det omtalte havområde, eller sagt med andre ord: området er en naturlig forlængelse af den færøske kontinentalsokkel. En logisk følge heraf er derfor, at såfremt 1958-konventionen kommer til anvendelse, bør dette område tilhøre Færøerne snarere end noget andet land.

Udenrigsministeren (Guldberg):

Vi har fra udenrigsministeriets side i en

[Udenrigsministeren.]

henvendelse til de britiske myndigheder i august i år gjort opmærksom på, at de folkeretlige principper, der skal finde anvendelse, når man skal oprette maritime zoner og derunder også sokkelområder omkring isolerede og ubeboede klippekær som Rock All, for tiden er genstand for overvejelse under FN's tredje havretskonference, og at vi fra dansk side forbeholdt os vor stilling til dette spørgsmål i afventning af konferencens udfald.

Vi blev i september dette år underrettet om, at Storbritannien ved en bekendtgørelse af 6. september 1974 havde udvidet sine rettigheder over havbunden vest for Skotland til at omfatte det område, som spørgeren har nævnt, på yderligere ca. 150.000 km². Denne udvidelse var foretaget inden for den naturlige forlængelse af den skotske kontinentalsokkel og var efter britisk opfattelse i overensstemmelse med gældende folkeret. Udvidelsen, som der her er tale om, er ikke beregnet med Rock All som udgangspunkt. Så vidt det kan ses af den britiske bekendtgørelse, har man ved afgrænsningen af det nye sokkelområde, der her er tale om, respekteret midterlinjen mellem Færøerne og Storbritannien.

Som det altid er tilfældet ved andre landes ensidige udvidelse af rettigheder på havet, er også dette af Storbritannien nu foretagne skridt blevet overvejet med henblik på at konstaterer, om danske interesser herved er gået for nær. Et led i overvejelserne har været et møde den 19. september i år i udenrigsministeriet med deltagelse af bl. a. repræsentanter for Færøernes landsstyre. På dette møde blev det besluttet at foretage en nærmere undersøgelse af forskellige sider af denne sag, og når denne nærmere undersøgelse om ikke så forfærdelig længe, regner jeg med, er afsluttet, vil den danske holdning blive fastlagt, og på dette grundlag vil sagen i så fald blive taget op over for Storbritannien.

Det supplerende spørgsmål om, hvorvidt dispositionen har hjemmel i konventionen af 1958 eller ej, vil jeg ikke kunne svare på på stedet, men jeg gør opmærksom på, at den udvidelse, jeg nævnte, og som hr. Patursson også nævnte i sit spørgsmål, ikke er en udvidelse på grundlag af Rock All, men en udvidelse ud fra et andet synspunkt.

Patursson (Færø.):

Jeg takker udenrigsministeren for svaret. Jeg har et andet, supplerende spørgsmål. I sokkelkonventionen af 1958 står der i artikel 6, stk. 2, følgende:

„Hvor den samme kontinentale sokkel grænser op til territorier tilhørende to stater, som grænser op til hinanden, skal afgrænsningen af den kontinentale sokkel fastsættes ved aftale mellem dem. I mangel af aftale og medmindre en anden grænselinje retfærdiggøres af særlige omstændigheder, skal grænsen fastsættes ved anvendelse af princippet om lige afstand fra de nærmeste punkter på de basislinjer, hvorfra bredden af hver stats ydre territorialfarvand måles.“

Jeg vil da gerne spørge udenrigsministeren, om der mellem den britiske og den danske regering er truffet nogen aftale om afgrænsning mellem denne for nylig fastsatte britiske grænse og den færøske. Og i modsat fald: har den danske regering påset, at en sådan eventuel grænselinje er fastsat i henhold til, hvad der i øvrigt omtales i denne artikel?

Udenrigsministeren (Guldberg):

Jeg kan heller ikke give et endeligt svar på dette spørgsmål, men kun minde hr. Patursson om, hvad jeg sagde i mit første svar, at udvidelsen efter britisk opfattelse er i overensstemmelse med gældende folkeret, at den ikke er beregnet med Rock All som udgangspunkt, og at man, så vidt det kan ses — jeg siger kun så vidt det kan ses, fordi sagen ikke er færdigundersøgt — af den britiske bekendtgørelse, ved afgrænsningen af det nye sokkelområde har respekteret midterlinjen mellem Færøerne og Storbritannien, men jeg føjer samtidig til med henblik på vurderingen af forholdet til konventionen af 1958 og den artikel, som hr. Patursson citerede, at hele problemet, også problemet om ligestandsprincippet, som bekendt har været til drøftelse, og at der derfor er de usikkerhedsmomenter i sagen, som gør, at jeg må forbeholde mig at give et mere endeligt svar på spørgsmålet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Voigt (FP) til justitsministeren:

„Vil ministeren udvirke, at der optages forhandling med de danske redningskorps

[Voigt.]

om fremskaffelse af tilbudsgrundlag om løsning af brandslukningsopgaver i forskellige kommuner i landet, således at der tilvebringes en landsomfattende oversigt over priserne på brandslukningsopgaver kommunale brandvæsener kontra de danske redningskorps?"

(Spm. nr. 68).

Skriftlig begrundelse.

Det er min opfattelse, at der kan spares betydelige beløb på de offentlige udgifter i mange kommuner, såfremt brandslukningen overgives til de danske redningskorps.

Voigt (FP):

Når jeg har stillet dette spørgsmål til ministeren, skyldes det først og fremmest to meget væsentlige faktorer.

Den første faktor er, at der helt givet i mange kommuner kan spares på de offentlige budgetter ved, at de danske redningskorps inddrages i brandslukningen, idet alt taler for, at de kommunale brandkorps er dyrere i drift. Det skyldes vel nok især to ting, nemlig højere lønninger og en ringe udnyttelse af mandskabet. Ved de danske redningskorps har man ikke disse høje lønninger, og mandskabet udnyttes i et meget stort omfang til andre produktive ting.

Den anden faktor er måske endnu vigtigere, fordi der her står store værdier på spil og i mange tilfælde også menneskeliv. Det begrundes jeg med, at meget ofte ligger de kommunale brandkorps i centrum af byerne, hvorimod de danske redningskorps i flere tilfælde har relæstationer i yderkvartererne og hermed også i industrikvartererne, og det vil i sig selv sige, at de danske redningskorps kan yde hurtigere hjælp.

Lad mig bare give ministeren ét eksempel.

I Odense ligger det kommunale brandkorps inde i bymidten, hvorimod de danske redningskorps også har en station i industrikvarteret. Det vil sige, at udbryder der brand i en beboelse eller en virksomhed ude i periferien, vil de danske redningskorps i

utallige tilfælde kunne sende røgdykkere ind i bygningerne efter levende væsener, og samtidig vil der være vand på slangerne, inden det kommunale brandkorps når frem. Jeg behøver vist ikke at ride op for ministeren, hvad dette betyder i liv og værdier. Ministeren er sikkert helt klar over, hvad 3-5 minutter betyder, når der udbryder brand og mennesker og værdier er i stor fare.

Jeg håber, ministeren kan se, at det vil være klogt at tage de danske redningskorps med ind i brandslukningen, ikke alene fordi det i mange tilfælde er billigere for skatteborgerne, men så sandelig også, fordi hurtig hjælp er dobbelt hjælp.

Jeg kan heller ikke lade være med at sige til ministeren, at der er forskel på, hvordan brandfolk optræder et sted, hvor der er brand. Ved de danske redningskorps er en brandmand også uddannet ambulancefører, og som følge deraf er han vant til at se og behandle kvæstede i alle afskygninger, hvorimod en brandmand fra det kommunale brandvæsen ofte er tilkaldt som hjælpebrandmand og måske for første gang står over for en kvæstet. Der kan måske gå sekunder, før denne brandmand reagerer over for den kvæstede, og ministeren er sikkert klar over, at i et sådant tilfælde kan sekunder betyde, at liv kan reddes.

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

Efter brandloven påhviler det enhver primærkommune at opretholde et forsvarligt brandvæsen, medmindre kommunen træffer aftale med kommunalt eller privat brandvæsen eller med civilforsvaret om brandslukning i kommunen.

Brandvæsenet er således et kommunalt anliggende, og det er kommunen alene, der træffer bestemmelse om, hvorvidt det skal være kommunalt, eller brandslukningen skal overtages af de danske redningskorps.

For det tilfælde, at der træffes aftale med de danske redningskorps, har Kommunernes Landsforening og de danske redningskorps truffet aftale om betaling for brandslukning i områder med indtil 50.000 indbyggere.

[Justitsministeren.]

Efter aftalen udgør betalingen et fast beløb efter antallet af udrykningskøretøjer, og antallet af udrykningskøretøjer fastsættes af statens brandinspektion; fastsættelsen sker uden hensyn til, om der er tale om et kommunalt brandvæsen eller ej.

Aftalen mellem Kommunernes Landsforening og de danske redningskorps er offentligt kendt, og følgelig kan en kommune med kommunalt brandvæsen umiddelbart sammenligne udgifterne til brandvæsen med den tilsvarende betaling for en eventuel overenskomst med redningskorpserne.

Jeg er også bekendt med, at mange kommuner foretager kontrol af de økonomiske forhold vedrørende kommunens brandvæsen, bl. a. gennem forespørgsler hos redningskorpserne.

Jeg må derfor konkludere, at de oplysninger, som hr. Voigt beder om i sit spørgsmål, allerede forefindes, og derfor mener jeg ikke, der er brug for at foretage nogen landsomfattende undersøgelse på dette område, der, som jeg indledningsvis sagde, sorterer under kommunerne.

Det fremgår jo af spørgsmålets begrundelse og også af hr. Voigts indlæg her i dag, at han mener, der kan spares betydelige beløb i mange kommuner, hvis brandslukningen blev overgivet til redningskorpserne. Til dette vil jeg gerne supplere sige, at det kan ikke umiddelbart fastslås, om et kommunalt brandvæsen eller et entreprisebrandvæsen er billigst. Ved de gældende priser er der tilsyneladende en økonomisk fordel ved opretholdelse af et kommunalt brandvæsen i små og middelstore kommuner, medens forholdene i de store kommuner varierer meget fra kommune til kommune. Derimod vil der i mange tilfælde kunne opnås en besparelse ved sammenlægning af brandvæsen og det kommunale civilforsvar, hvilket også er sket i mange kommuner.

Voigt (FP):

Jeg takker ministeren for svaret.

Når ministeren siger, at der ikke kan spares noget, skal man prøve at kigge rigtigt på budgetterne, for når man skal se på udgifterne, må man være opmærksom på, at det indkaldte materiale fra kommunerne om brandslukningsudgifter efter min mening ikke giver et helt reelt sammenlignings-

grundlag. Eksempelvis vil en kommunes eget brandvæsen regnskab kun i ét regnskabsår blive belastet ved køb af f. eks. en ny automobilsprøjte med anskaffessummen, medens Falck ved beregningerne af det årlige vederlag for brandslukning har indregnet såvel køb som afskrivning af materiel baseret på 15 års levetid, således at udskiftning af materiellet vil ske uden ekstra udgifter for kommunen, og jeg kan ikke se andet, end at civilforsvaret også udmærket kan arbejde sammen med de danske redningskorps.

Ministeren må heller ikke være blind for, at civilforsvaret har man efter min opfattelse som en slags katastrofeberedskab, og inddrager man det i det daglige arbejde, er det et spørgsmål, om det ikke er mere hensigtsmæssigt end at have det som et katastrofeberedskab.

Endelig vil jeg spørge ministeren, om hun ikke vil give mig ret i, at det er uhensigtsmæssigt og tåbeligt, at f. eks. Falcks Redningskorps, hvis der udbryder brand i en ejendom eller virksomhed, der ligger 500 m fra stationen, skal stå og vente på, at det kommunale brandvæsen skal køre 5 km. Det vil jo, som jeg sagde i mit første indlæg, kunne betyde, at værdier og menneskeliv går tabt.

Kan ministeren ikke udvirke, at man fik et mere frugtbart samarbejde mellem de danske redningskorps og de kommunale brandvæsener, for man kan spare værdier og liv, hvis man afgrænser områderne, således at man ikke skal stå og vente på at se, at andre redningskorps kører forbi ens egen station?

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

Det er da klart, at vi alle gerne ser, at kommunerne tilrettelægger deres brandslukningstjeneste så hensigtsmæssigt som muligt, men jeg må have lov igen at understrege, at det er en kommunal opgave, og jeg tror, det er svært at slutte noget generelt fra, hvordan forholdene er tilrettelagt i en enkelt by.

Jeg sagde ikke, at jeg ikke gerne så, der blev sparet beløb, men det, jeg nævnde, var, at man ikke umiddelbart kan sige, om det er billigst med et kommunalt brandvæsen eller et entreprisebrandvæsen. Jeg nævnde også, at der tilsyneladende er en

[Justitsministeren.]

økonomisk fordel ved at have et brandvæsen i små og middelstore kommuner, mens forholdene i øvrigt varierer meget. Men jeg vil også føje til, at det er da helt afgørende, når vi skal sammenligne udgifterne i forskellige kommuner, om man som i mange mindre kommuner kan basere brandvæsenet på deltidsansat personale, eller om man som i større kommuner er nødt til at have en stab af heltidsansatte, eventuelt både i dag- og natjtjeneste.

Når man skal vurdere udgifterne, må man jo også tage hensyn til, hvilke opgaver det er, f. eks. et kommunalt brandvæsens personale påtager sig. Det kan jo også være opgaver med hensyn til tilsyn med kommunens køretøjer og vagttjeneste i andre relationer end brand, og jeg tror ikke, at det, fordi civilforsvaret er et katastrofeberedskab, er uforeneligt, at der i det daglige kan være et samarbejde på dette område.

Men alle disse ting varierer stærkt fra kommune til kommune, og jeg kan da kun udtrykke et ønske om, at man finder den mest hensigtsmæssige løsning, men det tror jeg altså klares bedst lokalt i stedet for ved et direktiv fra oven.

Voigt (FP):

Det er jo ikke rigtigt, når ministeren siger, at det kan klares lokalt. Jeg bliver nødt til at gå tilbage til kommunesammenlægningen i 1970. Da gjorde man det i Odense, at man indhentede tilbud fra de danske redningskorps, og da var det i 1970-kroner ca. 1,2 mill. kr. billigere at lade de danske redningskorps overtage brandvæsenet.

Jeg kan også sige til ministerens orientering, at i gennemsnit i provinsen ligger brandslukningen på 20 kr. pr. indbygger, mens den her i København ligger på det tredobbelte, nemlig 59 kr. Ude i provinsen, hvor man har 171 kommuner, har man fået Falck med i brandslukningen, og det viser trods alt, at det er billigere, hvorimod man her i København har den bestemmelse, at en ambulancefører ikke må deltage i brandslukningen og omvendt. Jeg synes, det er en dårlig udnyttelse af mandskabet, og der ligger en besparelse i, at man tager Falck med, fordi man her har et mandskab, der er mere produktivt og kan udføre andre

samfundsopgaver, mens de er på vagt. Det kan man ikke ved brandvæsenet. Der sidder de og venter, somme tider i 24 timer, somme tider i 48 timer, på, at brandklokken skal ringe, og det er altså uproduktivt.

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

Jeg må blot have lov til at gentage over for hr. Voigt, hvad jeg sagde før. Jeg tror ikke, man kan foretage sammenligninger på den måde. Jeg vil også gentage, hvad jeg nævnedede, at ved udgifternes størrelse er det afgørende, om det er heltids- eller det er deltidsbrandvæsen. Når man nu sammenligner og siger, at det i København koster 59 kr. pr. indbygger, men i det øvrige land 20 kr., så må der jo i det øvrige land også indgå en del brandvæsener, hvor det er deltids, og derfor tror jeg, det er en lovlige forenklet sammenligning. Men jeg vil gerne understrege, at det selvfølgelig må være op til kommunerne at finde den rimeligste, økonomisk bedste og brandmæssigt set mest dækkende løsning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karlskov Jensen* (V) til miljøministeren:

„Vil ministeren træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at myndigheder ikke ved anlæg af kommunale lossepladser beslaglægger gode, dyrkede landbrugsjorder?“
(Spm. nr. 75).

Skriftlig begrundelse.

Der har i den seneste tid været eksempler på etablering af store kommunale lossepladser på udmærket landbrugsjord, hvorved betydelige arealer inddrages, og samtidig ødelægges gode landsbymiljøer af den tunge trafik, som lossepladserne fører med sig.

Sidst er der på Østfyn i Korkendrup foretaget undersøgelser med henblik på etablering af en stor kommunal losseplads dækkende flere kommuner, herunder Nyborg. Det forekommer helt uantageligt, at god landbrugsjord således tages ud af landbrugsdrift for altid. I en tid hvor vort landbrugsareal formindskes år for år, og hvor verdens fødevarerforsyning er alvorligt truet, bør dette undgås. Der forefindes tilstrækkelige arealer af udyrkbare områder overalt i landet, hvorfor man næppe kan påstå, at almenvellet kræver anlæg af netop frugtbar landbrugsjord.

Formanden:

Boligministeren svarer på miljøministerens vegne.

Karlskov Jensen (V):

Der foretages for tiden etablering af en række store fælleskommunale lossepladser rundt omkring, og i en række tilfælde synes der ikke at blive taget hensyn til, at der er tale om at inddrage frugtbare og sunde landbrugsjorder, som ødelægges derved, og samtidig ødelægges man landsbymiljøer.

Under hensyn til, at det danske landbrugsareal er stærkt nedadgående og under hensyn til mangelen på fødevarer i verden samt under hensyn til landbrugets muligheder for planlægning har jeg rejst det spørgsmål over for miljøministeren, om ministeren vil træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at myndighederne ikke ved anlæg af kommunale lossepladser beslægtet disse gode, sunde landbrugsarealer.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg vil gerne til at begynde med understrege, at der i den konkrete situation alene er tale om en påbegyndt undersøgelse, som ikke udelukker andre placeringmuligheder end den nævnte ved Korkendrup.

Når resultatet af de igangsatte forundersøgelser foreligger, skal såvel placering som indretning og drift af den kontrollerede losseplads godkendes af en række offentlige myndigheder. Bl. a. kan jeg oplyse, at godkendelse skal indhentes fra Fyns amtsråd i henhold til miljøbeskyttelsesloven, fra det lokale fredningsplanudvalg i henhold til naturfredningsloven, ligesom også zonenovsmyndighedernes godkendelse i henhold til by- og landzoneloven skal indhentes. Hvis godkendelse fra de implicerede offentlige myndigheder ikke opnås, må den kontrollerede losseplads ikke etableres.

Ved vurdering af et areals egnethed til udlægning til kontrolleret losseplads er der flere hensyn at tage. Der er for det første de landskabelige hensyn, og heri indgår vurdering af arealets fredningsmæssige værdi og hensynet til sårbare vandområder. Dernæst vil der være hensynet til jordbunds-, grundvands- og overfladevandsforhold, herunder både eksisterende og planlagte vandindvindingsområder og -anlæg. Endvidere vil der være hensynet til de omboende med

hensyn til eventuelle gener i form af støj ved tilkørslen til den kontrollerede losseplads, og derudover vil der være hensynet til områdets dyrkningsmæssige værdi. Dette hensyn indebærer også en vurdering af den kommende bonitering af vor landbrugsjord.

Det er i øvrigt min opfattelse, at der hidtil ved planlægning af arealanvendelse er taget for lidt hensyn til bevaringen af de gode landbrugsarealer. Der er imidlertid i juni i år nedsat et udvalg under landbrugsministeriet bl. a. med deltagelse af repræsentanter fra miljøministeriet med henblik på iværksættelse af en landsomfattende jordbrugsbonitering, der kan indgå som et led i den sammenfattende fysiske planlægning, og det overvejes for øjeblikket i miljøministeriet at inddrage fastlæggelsen af, hvilke arealer der planlægges forbeholdt jordbrugs erhvervene i den kommunale dispositionsplanlægning og i regionplanlægningen, således at man derved får sikret landbruget samme planlægningsmæssige status som øvrige samfundsinteresser.

Under henvisning til den redegørelse, jeg her har givet, samt til, at en lang række af de personer, der til sin tid vil blive berørt af projektet, har mulighed for at indbringe sagen for højere administrativ myndighed, bl. a. miljøministeriet, finder jeg, at der i lovgivningens bestemmelser om kontrollerede lossepladser er skabt tilstrækkelig gode garantier for, at placeringen af lossepladser ikke kommer i konflikt med eventuelle modstridende interesser i befolkningen, herunder bevarelsen af den gode landbrugsjord.

Karlskov Jensen (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, som jeg opfatter som positivt over for det rejste problem. Jeg forstår, at ministeren er enig i, at der ved planlægning af kommunale lossepladser skal tages hensyn til såvel jordens bonitet som til de støjgener og andre gener, der kan påføres lodsejerne, og at der er iværksat foranstaltninger, der skal understøtte retningslinjer for, hvilke landbrugsarealer der er forbeholdt landbruget.

Det er påkrævet, men det vil formentlig tage sin tid, inden udvalget nedkommer med resultater, og der planlægges, som jeg har nævnt det, for tiden adskillige lossepladser landet over. Derfor vil jeg gerne stille det yderligere spørgsmål til ministeren, om det

[Karlskov Jensen.]

ikke på baggrund af, at ministeren selv har givet udtryk for her, at der ikke tages tilstrækkeligt hensyn til bevarelsen af de dyrkede landbrugsarealer, giver anledning til at understrege over for de pågældende myndigheder, at det er forudsætningen.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Svaret på tillægsspørgsmålet er: ja.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til finansministeren:

„Vil ministeren drage omsorg for, at de uforskyldt arbejdsledige parcelhusejere får et gældsmoratorium, før næste terminsydelse forfalder?“

(Spm. nr. 79).

Skriftlig begrundelse.

I tillid til fuld beskæftigelse og under pres af boligmangelen har mange arbejdere og overenskomstansatte tjenestemænd købt parcelhus til meget store terminsydelser. Da nu ledigheden sætter ind, bliver disse mennesker ramt dobbelt hårdt — af ledighed og tvangsauktion.

Hverken for de enkelte familier eller samfundet er der tjent noget ved at jage arbejdere og tjenestemænd fra hus og hjem. Parcelhuset kan næppe realiseres uden yderligere tab. Af samme grund findes der lovbestemmelser om, at kreditinstitutionerne skal have likvide fondsreserver til dækning af bl. a. en situation som denne med katastrofalt stor ledighed.

Et gældsmoratorium for næste termin vil kun belaste kreditinstitutionerne med 2 pct. af deres fondsreserver. For banker, sparekasser og staten betyder det næppe så meget. I øvrigt er der jo kun tale om et gældsmoratorium, som blot vil forlænge afdragstiden for gælden. Bliver arbejdsløshedsperioden kortvarig — som påstået af regeringen — vil gældsmoratoriet også få midlertidig betydning, og der findes med fondsreserver og prioriteringen af lånene allerede de nødvendige midler til at iværksætte et gældsmoratorium.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af boligministeren.

Knud Jespersen (DKP):

Den almindelige økonomiske situation har jo smittet stærkt af på beskæftigelsen, og de såkaldte initiativer, regeringen har taget for at mildne luften for de arbejdsløse, er der nu ikke så mange mildninger i.

Der er en række af dem, der er blevet ledige, der ud fra en forventet købekraft og ud fra en fejlagtig boligpolitik har været tvunget til at sikre sig en eller anden form for parcelhus. I denne situation, hvor de nu mærker økonomisk nedgang, oplever de, at terminsforfald kan betyde tvangsauktion i stigende omfang. Hvis man vil lave en anskuelig vurdering af, hvor mange de udgør, kan man sige, at en halv snes procent arbejdsløse arbejdere sidder i parcelhuse og omkring 5 pct. arbejdsløse funktionærer. Det er for at imødegå, at de rammes af denne katastrofe, at vi rejser dette spørgsmål over for regeringen: agter man at tilstræbe, at de opnår et gældsmoratorium, der betyder en udskydelse af den forfaldne gæld, der igen betyder en overordentlig beskedent udgift for de rige realkreditinstitutioner? Vi synes nemlig, at det er en rimelig fremgangsmåde for det første, at man forhindrer, at parcelhusene går på tvangsauktion, og dernæst, at man forhindrer, at de folk, der uden egen skyld er bragt i denne situation, henvises til offentlig hjælp.

På denne meget dystre og alvorlige baggrund er spørgsmålet stillet, idet jeg fortsat går ud fra, at regeringen ikke er interesseret i, at alt for mange tvangsauktioner skal føre for mange familier fra hus og hjem i den kommende tid.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Inden jeg svarer hr. Knud Jespersen, må jeg måske i forbifarten konstatere, at jeg ikke er enig med spørgeren i hans formulering om de såkaldte initiativer. Jeg er heller ikke enig i den betragtning, at realkreditinstitutionerne er rige. De burde vel, når det kommer til stykket, have haft større reserver til at løse deres opgaver, end de har i øjeblikket. Men vel, svaret lyder således: Jeg er helt klar over, at arbejdsløsheden

[Boligministeren.]

medfører alvorlige økonomiske problemer for de familier, der rammes. De har i høj grad krav på forståelse, men jeg tror altså ikke, at den vej til bistand, som hr. Knud Jespersen peger på, er farbar. Det er rigtigt, at realkreditinstitutionerne har opbygget reservefonds. Det pålægger loven dem, og det er med sigte på at sikre obligationerne og dermed disse obligationers afsætningsmuligheder til gavn for låntagerne. Det vil ikke være i overensstemmelse med formålet bag lovens krav til reserver at anvende dem til en moratorieordning som den, der her foreslås.

Det er i øvrigt ikke bare realkreditinstitutioner, der har lån i parcelhuse. Jeg forstår da også, at hr. Knud Jespersen tænker sig et eventuelt gældsmoratorium udstrakt til også at gælde over for andre långivere, herunder banker og sparekasser og private långivere. De private långivere dækker et ret betydeligt udlån, ikke mindst i form af prioriteter, der indestår fra ejendommens oprindelige salg eller fra et senere ejerskifte. Långiveren vil ofte selv være en parcelhusejer, som skal bruge de modtagne terminsydelser til delvis dækning af sine egne terminsforpligtelser, og jeg kan ikke rigtig forestille mig, hvordan et gældsmoratorium, som let ville påføre sådanne långivere store økonomiske vanskeligheder, skulle påtvinges dem. Jeg kan derfor ikke stille et forslag om en generel moratorieordning i udsigt.

Jeg ved, at realkreditinstitutionerne i almindelighed ud fra et konkret skøn over behovet i hvert enkelt tilfælde går med til midlertidige henstands- og afdragsordninger, hvis en låntager af særlige grunde ikke rettidigt kan betale forfaldne ydelser på sit lån. Og jeg vil give de låntagere, som får vanskeligt ved at klare terminen, det råd i så god tid inden terminen som muligt at tale med långiveren for at finde frem til en konkret ordning.

I øvrigt er hjælp i den situation, der er tale om, et socialt anliggende. Kan en familie på grund af uforskyldt ledighed ikke klare sine økonomiske forpligtelser, må den henvende sig til socialforvaltningen i kommunen og med den drøfte situationen.

Knud Jespersen (DKP):

Ja, jeg kan jo takke for svaret, men ikke

for indholdet. Boligministeren og jeg er ikke mere enige i denne sag, end vi var før.

Der var også bilagt spørgsmålet en oversigt over, hvad der er i realkreditinstitutioner, hvad der er i sparekasser og banker, hvilke udgifter staten har, og hvordan reserverne fordeler sig. Jeg er meget vel klar over, hvordan denne lov ser ud, men vi er i en speciel situation, og når man i reservefonden har ca. 3,2 mia kr., så bliver det anslåede beløb til et sådant moratorium af en størrelsesorden, der svarer til omkring 2 pct.

Det er jo meget udmærket, at regeringen nu giver et godt råd om, at parcelhusfolk, der kommer i vanskeligheder som følge af regeringens økonomiske politik, som følge af almindelig krise, kan henvende sig til socialkontorerne. Men det er jo også ministeren bekendt, at en række af socialkontorerne ikke er særlig indstillet på at hjælpe og ikke mener, det er deres opgave. Det vil sige, at man så kan forvente, at regeringen bare vil sidde og se på, at folk mister tag over hovedet, og pålægge kommunerne udgifterne ved at skaffe dem en anden boligform.

Jeg vil bede ministeren om at overveje, om ikke man i stedet for råd ganske konkret skulle sige, når man taler så meget om den økonomiske situation, at vi har en meget speciel situation, og at den også fordrer specielle initiativer. Et initiativ som et gældsmoratorium for arbejdere og funktionærer i parcelhuse har man ikke prøvet, men man har tidligere kunnet gøre det over for landbruget, og naturligvis kan man gøre det, hvis man har vilje dertil. Men jeg vil bede om, om ikke man dog i det mindste kunne overveje at gøre andet end at give råd — jeg sagde ikke engang gode råd, jeg sagde: give råd.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg bliver nødt til at bede hr. Knud Jespersen lægge mærke til rækkefølgen i det svar, jeg har givet, der primært gik på at bede de enkelte, der kommer i vanskeligheder, om at henvende sig til de realkreditinstitutioner, respektive banker og sparekasser, hvor de har lån. Dette område er i hvert fald et område, hvor jeg er på hjemmebane, hvor vi alle ved, at disse realkreditinstitutioner i særlige tilfælde, når begrundelsen er i orden, har været meget large til at give henstand med renter, der i grunden

[Boligministeren.]

var forfaldne. Og det er den første adresse at henvende sig til.

Jeg har selvfølgelig i anledning af det stillede spørgsmål spurgt diverse realkreditinstitutioner, om de har fået mange henvendelser fra folk, der er i vanskeligheder, og det svar, jeg fik tilbage, var et nej, det havde de ikke fået. Dette er også med hensyn til de udtalelser, som formanden for realkreditrådet er kommet med til en af aviserne i går, den første adresse til de folk, der er i vanskeligheder, at henvende sig til den långiver, som de skylder renter for den termin, de ikke kan betale. Og så kommer det andet i anden og mere sekundære række.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg forstår, at jeg ikke kan få yderligere svar på mit spørgsmål, og at der er tale om at afvise et sådant generelt moratorium.

Så vil jeg gerne spørge ministeren: skal ministerens ord forstås på den måde, at der er tale om en henstilling til samtlige kreditgivende institutioner i Danmark om ikke at stå fast på de givne datoer, hvis man rejser forespørgsel om udsættelse under henvisning til ledighed?

Boligministeren (Johan Philipsen):

Det skal forstås som en henstilling til den enkelte, der med håndfast begrundelse i langvarig arbejdsløshed er ude af stand til at betale sine terminsydelser.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Dohrmann* (FP) til udenrigsministeren (24. oktober 1974):

„Ministeren bedes oplyse, hvorledes de sultende masser i u-landene hjælpes ved for u-landshjælpemidler at sende samtidshistoriker Tage Kaarsted på ferietur til Kenya og Tanzania?“

(Spm. nr. 48).

Begrundelse.

Spørgeren har tidligere påpeget det meningsløse rejseri, som finder sted på skatteborgernes og de sultendes bekostning.

Ved en nærmere gennemgang af deltager-

listerne til disse rejser må spørgeren drage den konklusion, at DANIDAS midler i vid udstrækning bruges, dels som camoufleret statsstøtte til pressen og dels som politiske anerkendelser.

Udenrigsminister *Guldbergs* svar (31. oktober 1974):

I henhold til § 10 i lov om internationalt udviklingssamarbejde afsættes hvert år på finansloven en bevilling til oplysning om udviklingslandene og om dansk bistand. For 1974-75 er bevillingen på 3,4 mill. kr.

Af denne bevilling afholdes udgifter til informationsmateriale, pjecer, film m. m., og blandt andet bruges ca. 200.000 kr. til rejsestipendier til journalister, undervisere og andre oplysningsspredere.

Spørgeren synes at tro, at midlerne til dette arbejde tages fra bistandsmidlerne. Dette er imidlertid ikke tilfældet. Det drejer sig om en speciel, i loven fastsat bevilling, der kun kan bruges til information. Det er ikke rigtigt, at pengene ellers kunne bruges til sultende mennesker.

Professor Tage Kaarsted har modtaget et stipendium af disse midler for at studere Tanzanias og Kenyas udviklingsproblemer og den danske udviklingsbistand i de to lande. Rejsen planlægges i samarbejde med Institutet for Udviklingsforskning, i hvis forskningsråd professoren har haft sæde siden 1969. Som professor i moderne historie ved Odense universitet er det bl. a. hr. Kaarsteds opgave at vejlede licentiat- og specialestuderende, blandt hvilke der er stor interesse for udviklingsforhold og Danmarks samarbejde med udviklingslandene. Det er fundet af betydning for gennemførelse af et studium af disse spørgsmål, at underviseren ved selvsyn har haft lejlighed til at orientere sig om dansk bistand og forholdene i nogle udviklingslande.

Af *Ingolf Knudsen* (CD) til undervisningsministeren (28. oktober 1974):

„Kan ministeren oplyse, hvor mange betalende medlemmer de uddannelsessøgendes organisationer som f. eks. Landssammenlutningen af Kursusstuderende, De Lærerstuderendes Landsråd og Danske Gymnasieelevers Sammenslutning har, og hvorvidt organisationerne repræsenterer de uddan-

[Ingolf Knudsen.]

nelsessøgende på grundlag af kollektive indmeldelser eller personligt medlemskab?"

(Spm. nr. 56).

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (4. november 1974):

Vedr. Landsorganisationen af Kursusstuderende: I henhold til organisationens vedtægt kapitel 2, § 3, er organisationen en landsammenslutning af de elevråd/elefvorsamlinger ved de statsanerkendte studenter-, HF-, real- og forberedelseskursus, der repræsenterer alle studerende på det pågældende uddannelsessted, og som i øvrigt anerkender Landsorganisationen af Kursusstuderendes formål og uddannelsespolitiske arbejde.

Man kan tillige være betalende LAK-medlem, hvad der indebærer visse fordele for de studerende, f. eks. rabat hos DIS, studierabat i virksomheder tilsluttet Landsorganisationen af Kursusstuderendes fælleskøb, deltagelse i møder og kurser hos Landsorganisationen af Kursusstuderende, studiemæssig og social bistand og vejledning ved henvendelse til LAKs sekretariat.

Jeg er i øvrigt vidende om, at der for kort tid siden er dannet en ny landsorganisation inden for dette område, vistnok specielt omfattende forberedelseskursisterne.

De nærmere regler vedrørende medlemskab, dvs. personligt eller kollektivt, er mig ikke bekendt.

Vedr. Lærerstuderendes Landsråd: Bl. a. på grundlag af telefoniske oplysninger kan det oplyses, at Lærerstuderendes Landsråds repræsentation beror på såvel kollektivt som personligt medlemskab.

Vedr. Pædagogstuderendes Landsråd: For så vidt angår Pædagogstuderendes Landsråd er der ifølge de i ministeriet beroende vedtægter af 5. marts 1972 ikke tale om kollektivt medlemskab, men alene om personligt.

Vedr. Danske Gymnasieelevers Sammenslutning: Eleverne på det enkelte gymnasium beslutter i overensstemmelse med forretningsordensbestemmelse herom, hvorvidt indmeldelse i Danske Gymnasieelevers Sammenslutning skal ske. Indmeldelsen sker kollektivt. På dette Grundlag får Flevrådet tilsendt et antal medlemskort til videresalg blandt skolens elever, og afhængigt af det solgte antal kort kan man ud over det kol-

lektive medlemskab også her tale om et personligt medlemskab.

Som tilfældet er med området for kursusstuderende, er der ifølge dagspressen for nylig dannet en ny landsorganisation blandt gymnasieeleverne. Heller ikke herfor foreligger der oplysninger om medlemskabets form.

Vedr. Landsorganisationen af Elever: Det er telefonisk oplyst, at LOE repræsenterer elever på folkeskoler, privatskoler, gymnasieskolernes folkeskoletrin og skolehjem.

Medlemskabet er kollektivt efter afgørelse af skolens elever.

Jeg erkender, at ovenstående ikke er fyldestgørende og, som det fremgår, til dels beroende på telefonisk indhentede oplysninger fra de pågældende organisationer. Dette skyldes, at man ikke i ministeriet ligger inde med det relevante materiale, ligesom man ikke på den til rådighed værende tid har kunnet gennemføre en undersøgelse af de angivne forhold.

Da jeg, ligesom folketingsmedlem Brixtofte, der tidligere har rejst dette spørgsmål, har stor interesse for sagen, har jeg bedt om, at der ved skriftlig henvendelse til de pågældende organisationer må blive tilvejebragt mere kontante oplysninger.

Når disse fremkommer, vil de blive tilsendt hr. Ingolf Knudsen.

Af *Ingolf Knudsen* (CD) til undervisningsministeren (28. oktober 1974):

„Kan ministeren oplyse, efter hvilke kriterier en organisation for uddannelsessøgende anses for forhandlingsberettiget, og hvilke organisationer der for tiden har denne status, samt hvorfor Danske Studerendes Fællesråd altid udpeger studenterrepræsentanter til råd og kommissioner m. v., når der findes andre studenterorganisationer?“

(Spm. nr. 57).

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (4. november 1974):

Før jeg går over til en nærmere besvarelse af hr. Ingolf Knudsens spørgsmål, vil jeg gerne oplyse, at betegnelsen „forhandlingsberettiget“ i staten har sin egentlige anvendelse for de centralorganisationer, hvorigennem tjenestemændenes og tjene-

[Undervisningsministeren.]

stemandspensionisternes forhandlingsret udøves i henhold til tjenestemandslovens bestemmelser, og for organisationer, der har en tilsvarende stilling over for staten som arbejdsgiver på de overenskomstlønnede områder. I almindelighed vil det ikke være heldigt *uden for* disse områder at betegne organisationer som forhandlingsberettigede i forhold til staten, heller ikke på områder, hvor det er kutyme, at staten uden formelt at være forpligtet hertil giver organisationer lejlighed til at give deres opfattelse til kende, f. eks. gennem repræsentation i udvalg, gennem direkte drøftelser eller ved skriftlig høring.

For ikke at bidrage til at skabe uklarhed om disse forhold vil jeg derfor ikke anvende udtrykket „forhandlingsberettiget“. Der findes dog næppe en almindeligt anvendt betegnelse, der karakteriserer organisationers status over for staten *uden for* tjenestemand- og lønningsområdet. Det nærmeste, man kan komme det, må vist være at tale om organisationer, som en statsmyndighed, oftest rent faktisk og uden at være formelt forpligtet dertil, normalt tager med på råd, inden den tager endelig stilling til spørgsmål af generel karakter, som den skal afgøre.

Der findes mig bekendt ikke fastslåede kriterier herfor. Normalt vil det dog formentlig være en forudsætning, at vedkommende organisation i hvert fald i det væsentlige må skønnes at være landsdækkende eller på anden måde dækkende for det bredere eller snævrere interesseområde, som den repræsenterer, eller at der ikke er andre betydende organisationer, der repræsenterer dette område.

En sådan afgrænsning passer meget godt for de organisationer for uddannelsessøgende, som undervisningsministeriet efter praksis i stærkere eller svagere grad tager med på råd i sager, som vedrører disse.

Til sådanne organisationer må for tiden i første række henregnes:

Landsorganisationen af Elever (LOE — omfatter elever på folkeskoleniveau)

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS)

Landsforeningen af Kursusstuderende (LAK — omfatter kursister, der forbereder sig til studentereksamen, realeksamen, højere forberedelseseksamen og teknisk og udvidet teknisk forberedelseseksamen)

Lærlingenes Landsorganisation (LLO)

Pædagogstuderendes Landsråd (PL)

Lærerstuderendes Landsråd (LL)

Studierådet ved danske teknika

Danske Studerendes Fællesråd (DSF — omfatter de studerendes råd ved de højere uddannelsesinstitutioner under undervisningsministeriet, ved kunstakademiet, arkitekt-skolen i Århus og ved musikkonservatorierne samt ved de sociale højskoler og Danmarks biblioteksskole).

De foran nævnte landsorganisationer har sammen med enkelte andre landsorganisationer for uddannelsessøgende dannet De uddannelsessøgendes Samarbejdsudvalg (DUS). Det er ikke ministeriet bekendt, hvorledes det afgøres, i hvilke tilfælde DUS repræsenterer de pågældende landsorganisationer eller kun nogle af dem, og i hvilke tilfælde organisationerne optræder direkte og alene på egne vegne.

Hvad særligt angår DSF, bemærkes, at der i hvert fald ved universiteterne i København, Århus og Odense findes særlige studenterorganisationer, der er vendt mod de „officielle“ studenterråd. Inden for det af DSF repræsenterede område findes der imidlertid ikke nogen anden landsdækkende organisation. Skulle en sådan opstå, må repræsentationsspørgsmålet tages op til ny overvejelse.

Inden jeg afslutter min besvarelse af spørgsmålet, vil jeg i øvrigt gerne henlede opmærksomheden på, at der i lovgivningen findes eksempler på en vis anerkendelse af nogle af de nævnte organisationer for uddannelsessøgende. Således er der i læreruddannelsesloven sikret Lærerstuderendes Landsråd repræsentation i seminarierådet, og tilsvarende er der i loven om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger sikret Pæ-

[Undervisningsministeren.]

dagogstuderendes Landsråd repræsentation i uddannelsesrådet for børnehave- og fritidspædagogseminarierne.

Endelig vil jeg gerne minde om, at der på finansloven er bevilget tilskud til studenterådene ved de højere uddannelsesinstitutioner, til Lærerstuderendes Landsråd, Pædagogstuderendes Landsråd, Studierådet ved danske teknika og til Danske Studerendes Fællesråd. Denne tilskudsordning sigter imod en delvis dækning af rådernes udgifter til uddannelsesmæssigt, socialt og kulturelt arbejde. Ændringer i de organisatoriske forhold kan give anledning til ændringer i tilskudsordningen.

Af *Hanne Reintoft* (DKP) til socialministeren (28. oktober 1974):

„Vil ministeren snarest bringe grænserne for fripladsordningerne i daginstitutioner op på et tidssvarende niveau?“
(Spm. nr. 61).

Begrundelse.

Det har længe været påtrængende nødvendigt at få satserne for opnåelse af friplads i daginstitutioner reguleret. Disse satser er i de senere år hverken korrekt dyrtidsreguleret eller bragt i overensstemmelse med løn- og prisudviklingen.

Spørgsmålet aktualiseres nu, da enkelte kommuner selvstændigt har taget initiativ til en sådan regulering.

Socialminister *Jacob Sørensens* svar (4. november 1974):

I anledning af fru Hanne Reintofts spørgsmål vil jeg gerne indledningsvis understrege, at den gældende fripladsordning ikke er genstand for en automatisk regulering, men at afgørelsen beror på en overvejelse af, om udviklingen efter den seneste fastsættelse kan begrunde en revision. Da de seneste grænser er fastsat i 1971, ligger det imidlertid i sagens natur, at udviklingen siden da har givet mig anledning til at overveje, om der nu måtte være grundlag for en revision.

Problemerne omkring en revision af de gældende grænser kan imidlertid ikke behandles isoleret, men må ses i sammenhæng med andre overvejelser, der uundgåeligt må

påvirke vurderingen af, om og i hvilket omfang der er behov for en revision; jeg tænker herved bl. a. på de overvejelser, der foregår om besparelser inden for daginstitutionsområdet i almindelighed, og på den analyse af forholdene omkring institutionernes udnyttelse, som socialstyrelsen i disse dage er ved at lægge sidste hånd på.

Hvad angår besparelser på driftsudgifterne i almindelighed, vil forholdet være det, at eventuelle besparelser, der generelt nedbringer udgifterne, og som derfor vil komme alle forbrugere af daginstitutionerne til gode, uundgåeligt må få indflydelse på fripladsreglerne.

I overvejelserne må tillige indgå spørgsmålet om sammenhængen mellem udnyttelsesgraden og de gældende fripladsregler; efter de undersøgelser, der finder sted i socialstyrelsen, kan det allerede nu slås fast, at der ikke — som fremhævet fra forskellig side — er tale om en betydelig underbelægning på daginstitutionerne, idet de foreløbige oplysninger, jeg har modtaget fra socialstyrelsen, viser, at udnyttelsesgraden pr. 9. oktober 1974 for vuggestuer, børnehaver og fritidshjem er henholdsvis 97 pct., 95 pct. og 99 pct., hvilket generelt er udtryk for en bedre udnyttelsesgrad end for 1 år siden.

Når problemerne omkring besparelserne på daginstitutionsområdet i almindelighed og analysen af belægningsforholdene er endeligt afklaret, hvilket kan forventes i løbet af meget kort tid, vil jeg tage stilling til den revision af fripladsreglerne, som må anses for rimelig, idet de ressourcer, der kan afses hertil, naturligvis sætter en grænse for, hvor omfattende revisioner der kan blive tale om; i forbindelse hermed vil jeg tillige overveje, om der måtte være grundlag for en mere hensigtsmæssig udnyttelse af de midler, der kan stilles til rådighed ved fastsættelse af en mere jævn aftrapnings-skala.

Af *Iversen* (CD) til undervisningsministeren (30. oktober 1974):

„Påtænker ministeren at tage initiativ til en mere hensigtsmæssig udførelse — og dermed en billigørelse — af bøger til undervisningsbrug?“
(Spm. nr. 63).

[Iversen.]

Begrundelse.

Som eksempel på en oplagt urimelighed kan nævnes: Dentale amalgamer af K. D. Jørgensen (Odontologisk Forlag). Format 17×25 cm. Bogen er trykt på glittet papir, alt for fin indbinding m.v. Antal sider: 154, pris: 146,00 kr.

Som eksempel, der bør være forbilledigt: Genetik af Å. J. Therkelsen (Akademisk Forlag). Format 20×29 cm. Bogen er i udstyr og format mest hensigtsmæssig til undervisningsbrug. Off-set, med master skrevet på el-skrivemaskine på ikke-glittet papir. Tryk på den ene side. Den anden side til notater. Antal sider: 300, pris: 30,00 kr.

De to eksempler sammenholdt viser, at ved sidstnævnte eksempel får man samme effekt for en pris, der er ca. 75 pct. mindre.

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (6. november 1974):

Problemet om priser på lærebøger og andre undervisningsmidler såvel inden for de videregående uddannelser som inden for andre uddannelser har givet anledning til forskellige henvendelser, herunder forslag om oprettelse af et statsforlag for lærebøger.

Ministeriets principielle udgangspunkt må være, at staten ikke kan påtage sig gennem oprettelse af et statsforlag at udgive lærebøger. Der vil også være betænkeligheder ved gennem statstilskud til de private forlags og andres lærebogudgivelser at nedbringe produktionsomkostningerne for disse. Dette skyldes foruden budgetmæssige årsager først og fremmest hensynet til den metodefrihed, som gælder i det danske undervisningsvæsen. Da det er et bærende princip inden for lovgivningen på undervisningsområdet, at beslutninger om, hvilke undervisningsmetoder og hvilke undervisningsmidler der skal benyttes, træffes på de pågældende undervisningsinstitutioner, således inden for folkeskoleområdet af lærerne og skolenævnene, må det være udelukket, at undervisningsministeriet fastsætter bestemmelser for, hvilke lærebøger m.v. der skal benyttes inden for de enkelte fag på de forskellige uddannelsesstrin. En sådan autorisation af lærebøger m.v. ville formentlig være en forudsætning for, at man gennem et statsforlag, gennem tilskud til de eksisterende forlag eller på anden lignende måde

kunne nedbringe priserne på lærebøger m.v., idet en væsentlig billigørelse af undervisningsmidler formentlig kun kan opnås, hvis oplagsstørrelse og genoptrykshyppighed kan planlægges med betydelig større sikkerhed, end det er tilfældet nu.

Det kan oplyses, at ministeriet har under overvejelse, om man på andre måder end de ovenfor nævnte kan billigøre bøger til undervisningsbrug. Formålsbestemmelserne for den nyoprettede landscentral for undervisningsmidler indebærer, at landscentralen skal sørge for oplysning om fremstilling af og forsyning med undervisningsmidler og virke som koordinerende organ mellem producenter og forbrugere af undervisningsmidler. Det forventes, at landscentralens koordinerende virksomhed vil bidrage til, at hensigtsmæssige undervisningsmidler fremskaffes til rimelige omkostninger, selv om der ikke er tillagt landscentralen egentlige beføjelser over for forbrugerne eller producenterne af undervisningsmidler. På baggrund af den centrale stilling, som det er hensigten at landscentralen for undervisningsmidler skal indtage inden for undervisningsmiddelområdet, har ministeriet anmodet landscentralens styrelse om at udtale sig om forskellige muligheder for nedbringelse af udgifterne til undervisningsmidler, for det første om, hvorvidt de gældende rabatordninger for skolebøger bør tages op til overvejelse, og om der eventuelt bør optages forhandling med boghandler- og forlagsorganisationerne herom. Desuden har man bedt landscentralen tage stilling til, om der bør optages forhandlinger om billigørelse af priser på skolebøger i øvrigt, f.eks. gennem (frivillige) indkøbsordninger, og hvem der evt. skal deltage i sådanne forhandlinger. Da landscentralens repræsentantskab og styrelse først er udpeget for kort tid siden, har landscentralen endnu ikke kunnet tage stilling til de rejste spørgsmål. Nærmere initiativer inden for dette område bør afvente landscentralens stillingtagen til disse problemer.

Specielt hvad angår de videregående uddannelser, kan det oplyses, at der ved en del universiteter og læreanstalter foregår forlags- og indkøbsvirksomhed, der skaber konkurrence inden for dette område.

Hvad angår de i begrundelsen til spørgsmålet nævnte eksempler på bogudgivelser,

[Undervisningsministeren.]

skal det anføres, at der her er tale om yder-tilfælde, som man næppe bør drage generelle konklusioner af. Oplagens størrelse er ikke oplyst. Erfaringsmæssigt har oplagstallet en væsentlig indflydelse på bogpriserne i det hele.

Til slut skal det anføres, at en helt anden mulighed, nemlig offentlig priskontrol med læremiddelspriser, ifølge den svenske udredning om undervisningsmidler fra 1971 har vist sig ineffektiv i praksis.

Af *Inge Krogh* (KrF) til undervisningsministeren (30. oktober 1974):

„Vil ministeren undersøge, om den viden, medicinske studenter erhverver sig i neuroanatomi under studiet, kan anses for at være tilstrækkelig for deres fremtidige arbejde som læger, og hvis dette viser sig ikke at være tilfældet, vil ministeren da drage omsorg for, at kravene til denne del af det medicinske studium skærpes?“

(Spm. nr. 64).

Begrundelse.

Der er fremkommet oplysninger om, at studienævnet har stillet så ringe krav til eksamenssydelsen i neuroanatomi, at det må befrygtes, at studenterne ikke får tilstrækkelig viden i dette fag. Det må anses for nødvendigt for lægens arbejde at være grundigt orienteret i neuroanatomi for at kunne bedømme lidelser i centralnervesystemet, men også for at kunne stille differential diagnose over for andre sygdomme, f.eks. psykiske lidelser, og for at kunne bedømme patientens almene tilstand.

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (6. november 1974):

Indledningsvis kan jeg oplyse, at reglerne om lægevidenskabelig kandidateksamen er fastsat i bekendtgørelse af 12. november 1973 om lægevidenskabelig kandidateksamen på Københavns og Århus universiteter og bekendtgørelse af 23. februar 1973 om lægevidenskabelig embedseksamen på Odense universitet.

I henhold til lov om udøvelse af lægegering har begge regelsæt været forhandlet med indenrigsministeren, inden de blev udstedt.

Jeg kan ligeledes oplyse, at jeg på baggrund af en forespørgsel fra folketingets undervisningsudvalg har anmodet Københavns, Århus og Odense universiteter om en kommentar til de af professor Harald Moe fremsatte betragtninger om de studerendes kundskaber i visse af de for lægegeringen nødvendige discipliner. Når jeg har modtaget disse kommentarer, vil jeg anmode sundhedsstyrelsen om en udtalelse om spørgsmålet.

Når dette grundlag foreligger, vil jeg tage stilling til, om eksamenskravene i fagområdet neuroanatomi må anses for at være utilstrækkelige, og eventuelt tage spørgsmålet om en skærpelse op.

Jeg kan dog tilføje, at de studerendes kundskaber også i dette fagområde bliver bedømt af censorer, og at ingen censorer — så vidt jeg er orienteret — har fundet anledning til at gøre opmærksom på, at de kundskaber i neuroanatomi, som de studerende skal have for at kunne bestå den eksamen, må anses for at være for ringe i hensende til deres senere virke som læger.

Af *Gerstrøm* (FP) til justitsministeren (1. november 1974):

„Kan ministeren oplyse totalomkostningerne ved politibeskyttelsen af præsident Tito under hans Danmarksbesøg, og om ministeren finder dette beløb rimeligt?“

(Spm. nr. 69).

Begrundelse.

Pressen har oplyst, at en hær på 3.000 betjente deltog i bevogtningen, og omkostningerne må derfor skønnes at have været ganske betydelige.

Heroverfor står, at beskyttelsen af de danske borgere tilsyneladende ikke er tilfredsstillende, idet vi må konstatere et stadigt stigende antal overfald, tyverier, røverier og tilfælde af voldtægt o. lign. I denne forbindelse hører man ofte om personale- og bevillingsmæssige problemer inden for politiet.

Politiopbudet ved præsidentbesøget sætter derfor den manglende beskyttelse af danske borgere i et grelt lys.

Justitsminister *Nathalie Linds* svar (12. november 1974):

Naturligvis har der til løsningen af de

[Justitsministeren.]

politimæssige opgaver i forbindelse med præsident Titos officielle besøg været inddraget et betydeligt antal politifolk. Men det samlede antal har selv på den travleste dag under besøget været under 1.000. Af disse har den overvejende del kun haft opgaver af ganske kort varighed, f.eks. helt ned til en eller to timer. Omkring halvdelen har således de pågældende dage kun været beskæftiget med opgaver i anledning af præsidentbesøget i 3 timer eller derunder.

Opgaver i forbindelse med præsidentbesøget har først og fremmest været varetaget af de afdelinger inden for politiet, der har sådanne opgaver som deres særlige arbejdsområde. Endvidere har det ved suspension af undervisningen på politiskolen været muligt at inddrage ca. 270 elever fra politiskolen i løsningen af opgaverne.

Det er ikke muligt at beregne totalomkostningerne ved løsningen af de politimæssige opgaver i forbindelse med præsidentbesøget, men det må understreges, at den helt dominerende post på en sådan opgørelse ville være lønnen til personalet, og den løn skal naturligvis udbetales under alle omstændigheder. Blandt de særlige omkostninger, som præsidentbesøget giver anledning til i relation til politiet, kan fremhæves betalingen for mistede fridage. Det er i videst muligt omfang tilstræbt at give politifolkene erstatningsfridage, men det har dog været nødvendigt i et vist omfang i stedet at betale for de mistede fridage. Opgørelser herover foreligger ikke.

Jeg kan endelig oplyse, at løsningen af politiopgaverne i anledning af præsidentbesøget har kunnet gennemføres, uden at der er sket nogen væsentlig begrænsning i patruljeringen eller i det øvrige politiarbejde inden for ordens- og kriminalpolitiet i København.

Af Winnie Russell (S) til justitsministeren (4. november 1974):

„Vil ministeren oplyse, hvordan det går med justitsministeriets og den sociale ankestyrelses opgørelse over, hvor mange glemte børn der er bortadopteret efter adoptionslovens § 9, stk. 2, og § 10 om børn, herunder

institutionsanbragte, der kan bortadopteret uden forældres samtykke?“

(Spm. nr. 70).

Begrundelse.

Den 12. juni stillede jeg et nogenlunde enslydende spørgsmål til justitsministeren.

På grund af den korte tidsfrist, som dengang var til rådighed fra spørgsmålets fremsættelse og til den efterfølgende besvarelse, havde det ikke været muligt at få beregnet tal om lovens anvendelse, især for børn, der faldt ind under § 10 i loven, de såkaldte institutionsanbragte børn.

Imidlertid lovede justitsministeren i sit svar ifølge Folketingets Forhandlinger, spalte 7672, følgende:

„Som sagt har der ikke været mulighed for at give en mere dybtgående og tilfredsstillende besvarelse af spørgsmålet, men efter aftale med socialministeren kan jeg love fru Winnie Russell, at vi skal indhente nærmere oplysninger fra ankestyrelsen på dette område, og så skal jeg vende tilbage til sagen direkte over for fru Winnie Russell.“

Siden den 12. juni har jeg imidlertid intet hørt, og eftersom venstre jo bl.a. ofte har fremhævet, at de vil fremvise resultater inden 100 dage, skal jeg endnu en gang efterlyse en opgørelse.

Dertil kommer, at vi i de sidste dage i dagspressen har været vidne til, at endnu et glemt institutionsbarn har efterlyst et sæt forældre.

Jeg synes derfor, at det nu er på tide, at der bliver handlet, således at vi kan få konstateret, om lovens bogstav virkelig bliver overholdt.

Justitsminister *Nathalie Linds* svar (13. november 1974):

I folketinget den 12. juni 1974 lovede jeg, at jeg ville vende tilbage til spørgsmålet om de glemte, institutionsanbragte børn direkte over for fru Winnie Russell, når jeg fra socialministeren, under hvis område spørgsmålet henhører, havde modtaget nærmere oplysninger.

I skrivelse af 19. juli 1974 anmodede jeg derfor socialministeren om at foranledige udarbejdet en redegørelse om, i hvilket omfang den sociale ankestyrelse eller tidligere landsnævnet for børne- og ungdomsfor-
sør-

[Justitsministeren.]

gen over for overøvrighederne har anmodet om adoption af institutionsanbragte børn i medfør af adoptionslovens § 10.

Socialministeren har med skrivelse af 4. november 1974 sendt mig en redegørelse fra socialstyrelsen. Jeg har den 11. november 1974 videregivet redegørelsen til fru Winnie Russell.

Af den nævnte redegørelse fremgår bl. a., at alle de sager om adoption uden forældrenes samtykke, som har været forelagt landsnævnet og ankestyrelsen, har drejet sig om børn, der i forvejen var anbragt i familiepleje og ønskedes adopteret af plejeforældrene i medfør af adoptionslovens § 9, stk. 2. Ankestyrelsen har pr. 1. oktober 1974 i 13 tilfælde anbefalet adoption efter denne bestemmelse. Derimod har der endnu ikke foreligget sager om adoption efter adoptionslovens § 10 til behandling.

At der endnu ikke har været tale om at bringe adoptionslovens § 10 i anvendelse, skal ikke tages som udtryk for, at man ikke er opmærksom på den mulighed for adoption, som blev skabt ved adoptionsloven af 1972. Tværtimod viser flere undersøgelser foretaget af socialstyrelsen senest i 1972, at man i høj grad arbejder med problemerne omkring de glemte børn. I undersøgelsen fra 1972 angives antallet af glemte børn på børnehjem, spædbørnehjem, skolehjem og behandlingshjem til i alt 196, hvilket svarer til ca. 4 pct. af alle børn i de nævnte institutioner. I undersøgelsen redegøres endvidere for årsagerne til ikke-plejeanbringelse af disse børn i private hjem, ligesom der er foretaget en vurdering af børnenes egnethed til privat pleje.

Socialstyrelsen har i sin redegørelse anført, at det ved adoptionslovens forberedelse blev forventet, at der ville blive udvist en betydelig forsigtighed ved udøvelsen af det skøn, der er tale om i forbindelse med anvendelse af adoptionslovens § 10, og at antallet af børn, der ville blive adopteret ad denne vej, næppe ville blive stort. Socialstyrelsen tilføjer i den forbindelse, at det af fru Winnie Russell nævnte behov for tvangsadoption af 500 børn ikke kan sættes i forbindelse hverken med det i adoptionsudvalgets betænkning (nr. 624/1971) anførte eller med de af socialstyrelsen gennemførte undersøgelser om glemte børn.

Socialstyrelsen understreger, at der gennem de senere år er udfoldet bestræbelser fra såvel børne- og ungdomsværn som fra institutionerne og socialstyrelsens inspektører for at flytte alle børn, der egner sig dertil, fra institution til private hjem, og at disse bestræbelser er lykkedes så vidt, at der nu i børneforsorgens institutioner i det væsentlige kun befinder sig børn, der har været der i kortere tid, samt nogle enkelte børn, der har været på institution i længere tid, og som skønnes ikke med held at kunne anbringes i privat pleje.

Socialstyrelsen oplyser, at en ny undersøgelse pr. 1. december 1974 er under forberedelse, hvorigennem man vil søge oplyst, hvorledes det er gået med de børn, som var omfattet af undersøgelsen fra 1972. Man vil endvidere bede børne- og ungdomsværnene redegøre for deres oplysninger om og vurdering af de børn, der pr. 1. december 1974 må betegnes som glemte, samt for, hvilke bestræbelser der er udfoldet for at forhindre, at børnene skulle komme i en situation, hvor de må betegnes som „glemte“.

Endelig kan jeg oplyse, at socialministeren har tiltrådt en indstilling fra socialstyrelsen og børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske og økonomiske nævn om, at spørgsmålet om mulighederne for adoption efter adoptionslovens § 9 og § 10 vil blive taget op i de cirkulærer, der er under forberedelse i tilknytning til den sociale bistandslov. Børne- og ungdomsværnene er, som jeg nævnte den 12. juni 1974, i dag vejledet om disse muligheder i socialministeriets cirkulære af 29. september 1972.

Af *Ingolf Knudsen* (CD) til undervisningsministeren (5. november 1974):

„Hvad kan eller vil ministeren gøre for at sikre ensartede undervisningssystemer i dansk og regning over hele landet, især i begynderundervisningen?“

(Spm. nr. 71)

Begrundelse.

Mange forældre kommer ud for, at deres børn må skifte skole, f. eks. i forbindelse med flytning. Disse skoleskift får i mange tilfælde tragiske følger for børnene, da de — i forlængelse af miljøskift — tillige præsenteres for helt andre dansk- og regnesystemer,

[Ingolf Knudsen.]
end de kender i forvejen. Talrige eksempler illustrerer dette meget uheldige.

Undervisningsminister *Tove Nielsens* svar (12. november 1974):

Dette spørgsmål giver mig anledning til et par principielle bemærkninger. Der er i folketinget bred enighed om, at det kommunale selvstyre er en væsentlig og ønskelig del af vor styreform, der ikke bør indskrænkes eller udhules.

På den kommunale skoles område har kommunerne således lovfæstet ret til at udforme egen undervisningsplan inden for rammerne af gældende bestemmelser og med amtsrådet som tilsynsmyndighed, ligesom det er det lokale skolenævn, der godkender skolens undervisningsmidler.

Det er vanskeligt for mig at se, at man kan „sikre ensartede undervisningssystemer“ hvad enten det sker ved statsforslag eller ved en form for central godkendelse — begge dele kendes jo i nogle lande — uden at man derved gør den lokale selvbestemmelsesret illusorisk.

Man kan virke for, at undervisningstilbuddet så vidt muligt kan blive det samme for børn i hele landet gennem bestemmelser, der blandt andet fastsætter undervisningsfagene, deres formål, afsluttende prøveformer, fagenes indføringstidspunkt samt bestemmelse om udsendelse af vejledende læse- og timefordelingsplaner. Sådanne bestemmelser vil blive optaget i det forslag til ny folkeskolelov, som jeg agter at fremsætte i denne samling.

Men valg af undervisningsmidler samt udvælgelse af undervisningsstof må — inden for de nævnte rammer — overlades til lærere, elever og lokale myndigheder.

Går vi i lovgivningen for meget i detaljer med disse spørgsmål, vil vi ikke alene komme i modstrid med decentraliseringstanken, men også med den pædagogiske udvikling i retning af individualisering eller undervisningsdifferentiering, som tanken om en udelt skole nødvendiggør, og som i øvrigt også vil medvirke til at lette problemet for børn, der flytter fra én skole til en anden. Jeg er således bekendt med, at man i Folkeskolens Læseplanudvalg ikke arbejder med et fast pensum — endsiges årspensum — men med

faser i undervisningen, der kan omfatte flere klassetrin.

Når hr. Ingolf Knudsen særlig nævner dansk og regning og især begynderundervisningen, er det antagelig på grund af disse fags store betydning, og jeg er enig i, at det er en alvorlig ting for et barn, hvis det på grund af flytning får særlige vanskeligheder i disse fag.

Det, som efter min mening først og fremmest kan og bør gøres over for dette problem, er at skabe mulighed for, at de børn, der skifter skole, kan få den ekstraundervisning eller støtteundervisning, som er nødvendig for deres „indslusning“ i den nye skole, og i det forslag til ny folkeskolelov, som jeg ovenfor har omtalt, vil der blive optaget en bestemmelse herom.

Af *Inge Krogh* (KrF) til miljøministeren (6. november 1974):

„Vil ministeren drage omsorg for, at et projekt om en losseplads på 50 ha i Korkendrup, Nyborg kommune, undersøges og standses?“

(Spn. nr. 72).

Begrundelse.

5 fynske kommuner agter at anlægge en losseplads på 50 ha i Korkendrup. Jorden er god, let dyrkelig landbrugsjord. I området er der frugtplantager. Landbrug og frugtavl vil lide under anleggelsen af lossepladsen, samtidig med at et typisk fynsk landskab med pilehegn, småskove og mindre vandløb ødelægges.

Det må anses for at være utidssvarende med lossepladser, der bør erstattes af forbrændings- og formalingsanstalter.

Det forlyder, at Kommunekemi skal benytte lossepladsen. Det må anses for rimeligt, at Kommunekemi selv må sørge for at tilintetgøre sit affald.

Miljøminister *Holger Hansens* svar (13. november 1974):

Spørgsmålet er rejst som følge af, at 5 fynske kommuner (Kerteminde, Langeskov, Nyborg, Ullerslev og Ørbæk) samt Kommunekemi A/S har iværksat en undersøgelse for at vurdere placeringsmulighederne for en kontrolleret losseplads. Jeg kan hertil

[Miljøministeren.]

oplyse, at det igennem den igangsatte undersøgelse er hensigten at finde frem til det bedst egnede areal inden for grænserne af de 5 kommuner, hvorpå der kan etableres en kontrolleret losseplads på ca. 50 ha.

Endvidere kan jeg oplyse, at det er hensigten at finde frem til en placering, som indebærer, at den kontrollerede losseplads kan anlægges og drives med et minimum af miljømæssige ulemper, ligesom også anlægs- og driftsomkostninger skal holdes på et minimum. Den kontrollerede losseplads skal til sin tid modtage affald fra de 5 kommuner samt affald, der har undergået den videst mulige behandling på Kommunekemi A/S.

Den igangsatte undersøgelse skal vise, om en kontrolleret losseplads ud fra hensyn til arealbehov, transportøkonomi, by- og landskabsplaner, geologi, hydrogeologi, vandindvinding og nærmiljø kan placeres i et område nord for Korkendrup. Området omfatter arealerne mellem vejen mod Søgyden og Nymarksrenden.

Dette udelukker ikke andre placeringsmuligheder. En nærmere undersøgelse af placeringsmulighederne i de øvrige kommuner i fællesskabet er ligeledes igangsat. Resultatet af disse undersøgelser er det for tidligt at kommentere.

Når resultatet af de igangsatte forundersøgelser foreligger og de lokale myndigheder og Kommunekemi A/S har besluttet sig for at etablere en kontrolleret losseplads i en af de 5 kommuner, skal såvel placering som indretning og drift af den kontrollerede losseplads godkendes af en række offentlige myndigheder. Bl. a. kan jeg oplyse, at godkendelse skal indhentes fra Fyns amtsråd i henhold til kap. 5 i miljøbeskyttelsesloven (lov nr. 372 af 13. juni 1973) og fra det lokale fredningsplanudvalg i henhold til § 43 i naturfredningsloven (lovbekendtgørelse nr. 445 af 1. oktober 1972), ligesom også zone-lovsmyndighedernes godkendelse skal indhentes i henhold til § 8 i by- og landzone-loven (lovbekendtgørelse nr. 340 af 13. juli 1972). Hvis godkendelse fra de implicerede offentlige myndigheder ikke opnås, må den kontrollerede losseplads ikke etableres.

Ved vurderingen af et areals egnethed til udlægning til kontrolleret losseplads er der flere hensyn at tage.

Der er for det første landskabelige hensyn. Heri indgår vurdering af arealets fredningsmæssige værdi og hensynet til sårbare vandområder.

Dernæst vil der være hensynet til jordbunds-, grundvands- og overfladevandsforhold, herunder både eksisterende og planlagte vandindvindingsområder og -anlæg.

Endvidere vil der være hensynet til de omboende med hensyn til eventuelle gener i form af støj ved tilkørslen til den kontrollerede losseplads.

Derudover vil der være hensynet til et områdes dyrkningsmæssige værdi. Dette hensyn indebærer også en vurdering af den kommende bonitering af landbrugsjord.

Det er i øvrigt min opfattelse, at der hidtil ved planlægningen af arealanvendelsen har været taget for lidt hensyn til bevaringen af de gode, dyrkede landbrugsarealer.

Der er imidlertid i juni i år nedsat et udvalg under landbrugsministeriet og bl. a. med deltagelse af repræsentanter fra miljøministeriet med henblik på iværksættelse af en landsomfattende jordbrugsbonitering, der kan indgå som et led i den sammenfattende fysiske planlægning.

Det forslag til lov om kommuneplanlægning, der blev fremsat i foråret, og som vil blive genfremsat efter jul, indeholder endvidere — som noget nyt — en bestemmelse om, at de kommunale dispositionsplaner i hovedtræk skal fastlægge størrelsen og beliggenheden af de arealer i kommunen, der planlægges forbeholdt for jordbrugserhvervene. I sammenhæng hermed er det for tiden under overvejelse i miljøministeriet, om ikke en tilsvarende bestemmelse bør indføjes i lands- og regionplanloven, således at man derved får sikret landbruget samme planlægningsmæssige status som alle øvrige samfundsinteresser.

Med hensyn til den antagelse, at lossepladser er utidssvarende og bør erstattes af forbrændings- og formalingsanstalter, skal jeg bemærke, at også forbrændingsanstalter og formalingsanstalter fordrer en kontrolleret losseplads til henlæggelse af såvel slagger som formalet affald.

Indrettes en kontrolleret losseplads efter de vejledende forskrifter, der foreligger i dag, kan den sammenlignes med en moderne

[Miljøministeren.]

virksomhed. Dette indebærer en udstrakt kontrol med affaldets art, behandling og endelige deponering og bevirker, at de gener, som opstod omkring de gamle lossepladser, undgås.

Virksomheden Kommunekemi har også brug for en kontrolleret losseplads til deponering af den slagge og aske, som produceres ved Kommunekemis destruktion eller omdannelse af kemikalieaffald.

Endvidere har Kommunekemi brug for en plads, hvor metalholdigt kemikalieaffald kan henlægges med henblik på senere genindvinding af metallerne.

Hertil vil det ofte være nødvendigt at opsamle store mængder af bestemte kategorier af metalaffald, for at genindvindingen kan finde sted.

Under henvisning til den redegørelse, jeg har givet ovenfor, samt til, at en lang række af de personer, der til sin tid vil blive berørt af projektet, har mulighed for at indbringe sagen for højere administrativ myndighed, bl. a. miljøministeriet, finder jeg, at der i lovgivningens bestemmelser om kontrollerede lossepladser er skabt så store retssikkerhedsgarantier, at der ikke er behov for at skride ind over for den omtalte undersøgelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om en kartoffelmelsordning.

(Lovforslag nr. 43. Fremsat 18/10 74. Første behandling 31/10 74).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af skattekontrolløven. (Ændringer vedrørende selvangivelsen).

(Lovforslag nr. 41. Fremsat 18/10 74. Første behandling 30/10 74. Betænkning 1/11 74).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Glistrup (FP):

Det lovforslag, som nu er ved at passere igennem, har den tiltalende side, at det er ganske kort, men dermed er det tiltalende ved det også sagt.

Lovforslaget er, siden vi havde det til første behandling her i salen, blevet ændret derhen, at det, som borgerne nu skal afæskes oplysninger om under strafansvar, er ting, som kan forventes at få betydning i henhold til kommende lovgivning. Altså med andre ord er vi nu kommet så langt, at man skal sidde og gætte på, hvad dette folketing eventuelt med eller uden mellemkommende valg kan finde på at vedtage, og hvad der så kan få betydning i henhold til det, der senere måtte blive vedtaget.

Det er ganske uanstændigt, at man begynder at lovgive på et sådant grundlag. Når man skal afkræve borgerne noget under strafansvar, så må folketinget i hvert tilfælde først have beskikket sit eget hus, så må folketinget først have sørget for virkelig at få fastlagt, hvad det er, der skal være grundlaget, og så kan bekvemmelighedsbetragtninger gående ud på, at det er rart at piske love igennem, som bl. a. det ærede medlem hr. Grünbaum gerne vil på skatte-